

รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street Food
ในเขตกรุงเทพมหานคร

RETIREMENT SAVINGS OF FOOD VENDORS IN BANGKOK

ณิชาพันธุ์ พิรอนันต์พร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street Food
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

RETIREMENT SAVINGS OF FOOD VENDORS IN BANGKOK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Master of Arts Program in Managerial Economics)
Faculty of Economics, Srinakharinwirot University

2019

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street Food
ในเขตกรุงเทพมหานคร
ของ
ณิชาพัณณ์ พิرونันต์พร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ ตั้งธรรมรักษ์)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา สมพลกรัง)
	 กรรมการ
	(อาจารย์ ดร.ศิวลาภ สุขไพบูลย์วัฒน์)

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street Food ในเขตกรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย	ณิชาพัฒน์ พิรอนันต์พร
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีระ ตั้งธรรมรักษ์

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบการออมเพื่อการเกษียณและ (2) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทางในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยแบบบันทึกข้อมูลเชิงสัมภาษณ์ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์และแนวคิดทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิตมาเป็นแนวทางในการวิจัย โดยงานวิจัยฉบับนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในย่านที่มีชื่อเสียงตามที่ภาครัฐประกาศและมีนักท่องเที่ยวอยู่หนาแน่น และพ่อค้าแม่ค้าตามตรอก ซอก ซอยต่างๆ จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างย่านทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า พ่อค้าแม่ค้าอาชีพหาบเร่แผงลอยทั้ง 2 กลุ่ม มีรูปแบบการออมที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ พ่อค้าแม่ค้าในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่เก็บสะสมเป็นเงินสด ไม่ที่จะเป็นการเล่นแชร์ เล่นหวยหรือปล่อยกู้ และการออมในสถาบันการเงิน ขณะที่พ่อค้าแม่ค้าในย่านทั่วไปทำการออมผ่านบัญชีเงินฝากในสถาบันการเงิน ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ รายได้ต่อเดือน ย่านที่ทำการค้าขาย และความสม่ำเสมอของการออม โดยจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ค้าขายในย่านที่มีชื่อเสียงและมีนักท่องเที่ยวอยู่หนาแน่นมีส่วนช่วยให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ที่ดีและมีแนวโน้มที่จะทำการออมได้อย่างสม่ำเสมอ การจัดแหล่งขายอาหารริมทางในแต่ละเขตอย่างชัดเจนจะช่วยให้พ่อค้าแม่ค้ามีแหล่งค้าขายที่แน่นอนและเป็นการกระจายรายได้ไปยังกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการรณรงค์ส่งเสริมเรื่องของการออม เป็นปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้พ่อค้าแม่ค้าขายอาหารริมทางทำการออมเพื่อเกษียณมากขึ้น

คำสำคัญ : การออมเพื่อเกษียณอายุ อาชีพหาบเร่แผงลอย Street Food, กรุงเทพมหานคร

Title	RETIREMENT SAVINGS OF FOOD VENDORS IN BANGKOK
Author	NICHPHANN PEERA-ANANPORN
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2019
Thesis Advisor	Assistant Professor Peera Tangtammaruk , Ph.D.

The objectives of this research are as follows: (1) to investigate the types of retirement saving plans; and (2) to find factors affecting the retirement saving of street food vendors in Bangkok. Regarding the data collection procedures, this research used in-depth interviews alongside the consumption theory of the life cycle in the data analysis. This paper divided the samples into two groups: street food vendors in famous tourist areas and in the general district. This study found that both groups of vendors had similar savings methods. Most of the vendors located in the famous tourist areas collected cash and saved via deposit accounts in financial institutions. On the other hand, the majority of vendors in the general area only saved their money by depositing it in financial institutions. The results from the econometric model showed that the market location, monthly income, and the consistency of savings included three factors statistically affecting retirement savings. Since the group street food vendors in the famous tourist areas had a higher income, so they tended to save money more regularly than those who work in the general area. Hence, the re-establishment of the street food zone as well as retirement savings promotion policies may increase the amount of savings to the street vendors.

Keyword : Retirement savings, Street food vendors, Bangkok

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือและความกรุณาในการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ ตั้งธรรมรักษ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้สละเวลาคอยให้คำปรึกษา ให้ความรู้ความเข้าใจในเนื้อเรื่องต่าง ๆ พร้อมทั้งได้ชี้แนะแนวทางทั้งในเชิงวิชาการ และการปฏิบัติงานวิจัย ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา สมพลกรัง อาจารย์ ดร.ศิวลาภ สุขไพบูลย์วัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ทางเนื้อหาและด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบบันทึก ซึ่งข้อมูลจากแบบบันทึกที่ได้ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก และขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัว ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จที่สนับสนุนและคอยให้กำลังใจตลอดการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ ที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกประสานงานเอกสารต่าง ๆ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่เสร็จสมบูรณ์ได้ หากปราศจากความช่วยเหลือจากทุก ๆ ท่าน

สุดท้ายนี้ คุณค่าอันพึงมีประโยชน์ทั้งหมดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีส่วนใดในงานวิจัยครั้งนี้ขาดตกบกพร่องหรือมีข้อผิดพลาด ผู้วิจัยขอนอมนับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ณิชาพันธุ์ พิธอนันต์พร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	9
1. แนวความคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์.....	9
1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการออม.....	9
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับออมเพื่อการเกษียณ.....	12
1.3 ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	15

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	33
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
การรวบรวมข้อมูล	37
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ผลการศึกษา	38
ลักษณะภาพรวมข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	38
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อการออมเงินของกลุ่มตัวอย่าง	49
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	55
สรุปผลการวิจัย.....	55
อภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก.....	63
ประวัติผู้เขียน.....	73

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 จำนวนพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2554 – 2559	2
ตาราง 2 สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม	19
ตาราง 3 สรุปการออมในรูปแบบต่าง ๆ	23
ตาราง 4 สรุปการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	25
ตาราง 5 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	39
ตาราง 6 แสดงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	42
ตาราง 7 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการออมเงินของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย	46
ตาราง 8 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย	48
ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ตามแบบจำลอง	50

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพประกอบ 2 รูปแบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของไทย.....	13
ภาพประกอบ 3 การบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life-Cycle Theory of Consumption).....	16

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การออมเพื่อเกษียณอายุ เป็นการวางแผนการออมเพื่อเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้าในระยะยาว เพื่อสร้างความมั่นคงและเป็นหลักประกันทางการเงินที่จะทำให้ชีวิตหลังเกษียณสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข มีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายอย่างเพียงพอ โดยไม่เป็นภาระของบุตรหลาน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่คนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงานผู้มีรายได้ต่ำถึงปานกลาง ซึ่งเป็นผู้มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภค ประกอบกับการมีภาระหนี้สินต่าง ๆ ทำให้พวกเขาเหล่านั้นไม่มีเงินให้เหลือที่จะเก็บออม อีกทั้งพวกเขายังขาดความเข้าใจ ความตระหนักรู้ถึงความสำคัญและเข้าใจผิดว่าการออมเพื่อเกษียณอายุนั้นยังเป็นเรื่องไกลตัวและเป็นเรื่องเฉพาะของผู้สูงอายุ ทั้งที่จริงแล้ว การออมเพื่อเกษียณจะต้องเริ่มออมตั้งแต่วัยกำลังแรงงานในการทำงาน เพราะเป็นช่วงที่เริ่มมีรายได้และยังไม่มีภาระค่าใช้จ่ายสูง พอจะมีเงินให้เหลือเก็บออมไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณได้ การขาดการออมเงินในระหว่างที่ยังสามารถทำงาน จึงเป็นเหตุให้เมื่อถึงวัยเกษียณอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะมีเงินไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่าย และอาจประสบกับสภาวะยากจนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นแล้วภาครัฐต้องแบกรับภาระในการจัดสรรงบประมาณการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุในประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอาจมีผลกระทบต่อระบบการออมที่ยั่งยืนของประเทศในอนาคตอีกด้วย ซึ่งคาดว่างบประมาณด้านสวัสดิการการให้เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นทุกๆ ปีอย่างต่อเนื่อง

ถึงแม้ว่า ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับผู้สูงอายุอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นเงินให้เปล่าตามที่ภาครัฐจัดให้ประชาชนผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน อย่างเช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หรือแม้แต่เงินออมบำนาญบำนาญ ที่ดูเหมือนจะครอบคลุมทั่วทุกกลุ่มอาชีพแรงงานทั้งหมดแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถการันตีได้ว่าคนไทยจะมีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณอายุอย่างเพียงพอหรือไม่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้แรงงานนอกระบบผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ซึ่งประเทศไทยมีผู้ใช้แรงงานนอกระบบมากถึง 55.3 % ของผู้มีงานทำทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) และเป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและบางคนอาจมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะนำเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเมื่อเกษียณอายุอย่างแน่นอน จากผลการวิจัยและสำรวจพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนฐานรากของศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน (2561) ที่ผ่านมา ยังเน้นย้ำ

ให้เห็นชัดขึ้นว่า ประชาชนฐานรากหรือผู้มีรายได้น้อยมีการเงินออมเพียงร้อยละ 32.2% โดยร้อยละ 71.1% ล้วนแต่เป็นการเก็บออมไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน ในขณะที่การเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายยามเกษียณอายุกลับมีเพียง 23.5% เท่านั้น

ตาราง 1 จำนวนพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2554 – 2559

ผู้ค้าหาบเร่ - แผงลอย	ปี พ.ศ.	จำนวนผู้ค้า (ราย)
เขตกรุงเทพมหานคร	ปี 2554	22,573
	ปี 2555	21,065
	ปี 2556	21,065
	ปี 2557	20,170
	ปี 2558	19,727
	ปี 2559*	10,676

*ข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ 21 ตุลาคม 2559

ที่มา: สถิติด้านเศรษฐกิจ, ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ของกรุงเทพมหานคร, สำนักเทศกิจ, 2560

อาชีพหาบเร่แผงลอยอาหารริมทาง Street food เป็นอาชีพอิสระอาชีพหนึ่งที่ผู้ใช้แรงงานนอกระบบให้ความสนใจเลือกเป็นอาชีพหลักในการสร้างรายได้เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวกันมากขึ้น เนื่องจากเป็นอาชีพที่จัดตั้งง่าย ไม่ต้องมีทักษะหรือต้นทุนมากและยังมีความเป็นอิสระสูง แต่ในขณะเดียวกันนั้น กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าขายอาหารริมทางจะต้องกลายเป็นกลุ่มอาชีพที่ไม่มีสถานภาพการจ้างงานตามกฎหมายแรงงาน ทำให้ความมั่นคงด้านรายได้ไม่แน่นอนและยังขาดโอกาสในการเข้าถึงสิทธิความคุ้มครองของหลักประกันทางการเงินและความมั่นคงในการดำเนินชีวิตยามเกษียณ นอกจากนี้เรายังสามารถพบเห็นพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่กระจายตัวอยู่ตามแหล่งธุรกิจเมืองใหญ่ ๆ อย่างกรุงเทพมหานคร โดยข้อมูลการสำรวจจำนวนผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในทุกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี 2559 สำนักงานเทศกิจ ณ 21 ตุลาคม 2559 (ดูตาราง 1 ประกอบ) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้ทำการขึ้นทะเบียน จำนวน 10,676 ราย เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ค้าหาบเร่แผงลอยตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปัจจุบัน กลับพบว่า ตัวเลขของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีอัตราการลดจำนวนลงค่อนข้างมาก ซึ่งอาจเป็นผลของการจัดระเบียบบริเวณริมทางเท้าของกรุงเทพมหานครให้

สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในการจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอยตามเขตพื้นที่สำคัญของ กรุงเทพมหานคร ที่ทำให้จำนวนผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยมีแนวโน้มลดลงทุกปี อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครจะมีจำนวนลดลง แต่อาชีพอหาบเร่แผงลอยก็ยังเป็นที่นิยมของประชาชนผู้มีรายได้น้อยเลือกใช้เป็นช่องทางในการสร้างอาชีพอยู่มาก อีกทั้ง ยังมีผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยที่ไม่ทำการขึ้นทะเบียนและกระจายตัวอยู่ในทั่วทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยตามตรอก ซอก ซอย ต่าง ๆ หรือแม้แต่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในย่านท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเรื่องของอาหารสตรีทฟู้ด “Street Food” จึงทำให้เราไม่สามารถประมาณการจำนวนตัวเลขของผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยที่แท้จริงเป็นเท่าใด

หากพิจารณาลักษณะการดำเนินกิจการของพ่อค้าแม่ค้าอาชีพอหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food พบว่า ส่วนใหญ่จะเลือกประกอบการค้าขายตามบริเวณริมทางเท้าหรือริมถนนที่มีผู้คนสัญจรและการจราจรคับคั่ง จึงไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าพ่อค้าแม่ค้าอาชีพอหาบเร่แผงลอยต้องประสบกับความเสี่ยงที่จะอาจเกิดขึ้นต่อชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงด้านสุขภาพ ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย รวมถึงความเสี่ยงต่อการขาดรายได้ที่อาจเกิดจากอุบัติเหตุจนได้รับบาดเจ็บหรือแม้แต่ความเจ็บป่วยจากการสูดดมควันมลพิษเป็นเวลานานในระหว่างการประกอบอาชีพ ซึ่งก็หมายความว่า หากพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยเกิดเจ็บป่วยและจำเป็นต้องพักรักษาตัว ก็จะทำให้ต้องสูญเสียรายได้หลักไปโดยปริยาย เพราะรายได้หลักของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่ได้มาจากการค้าหาบเร่เพียงอย่างเดียว (ดวงฤทัย พรหมเนศ, 2552) และนอกจากจะสูญเสียรายได้หลักแล้ว สิ่งที่คุณค้าหาบเร่แผงลอยยังต้องแบกรับก็คงหนีไม่พ้นภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการรักษาตนเองอีกด้วย ตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้แล้วนั้น ว่าผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอย เป็นผู้ใช้แรงงานประกอบอาชีพอิสระและไม่มีหลักประกันสุขภาพอื่นใดมารองรับนอกจากสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าตามที่ภาครัฐจัดให้ ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายและยังเป็นสาเหตุทำให้ผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยต้องหันไปพึ่งแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ เพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษา รวมทั้งเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ภายในครอบครัว

หากผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยขาดการเก็บออมในขณะที่ยังสามารถทำงานหาเลี้ยงชีพได้ ประกอบกับปัญหาภาระหนี้สินจากการกู้ยืมที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยไม่มีเงินเหลือพอเพื่อจะเก็บไว้สำหรับใช้จ่ายในยามเกษียณอายุ การขาดหลักประกันทางการเงินที่มั่นคง อย่างเช่น กองทุนประกันสังคม กรณี ชราภาพ เงินกองทุนแบบบำนาญ บำนาญข้าราชการ รวมถึงเงินกองทุนต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุหลักของผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอย

ต้องประสบกับความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตในยามเกษียณ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเงิน ด้านสุขภาพ รวมทั้งปัญหาด้านสังคม การพึ่งพารายได้จากบุตรหลานและเงินช่วยเหลือคนชราจากภาครัฐไม่อาจเพียงพอสำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายในยามเกษียณอายุได้ อีกทั้งยังส่งผลให้รัฐบาลต้องแบกรับภาระการใช้จ่ายงบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี

การออมเพื่อเกษียณอายุ จึงเป็นหนทางของการสร้างหลักประกันทางการเงินและความมั่นคงในการดำเนินชีวิตยามเกษียณอายุของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้มีความตั้งใจที่ทำการศึกษาในประเด็นของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทางมีรูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุไว้อย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างส่งผลให้เกิดการออมเพื่อเกษียณของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ซึ่งงานวิจัยนี้มีจุดเด่นที่แตกต่างจากงานในอดีตที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาวิถีชีวิต การดำเนินชีวิต และพฤติกรรมด้านเศรษฐกิจของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย ในขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับรายได้รายจ่าย หนี้สินและการออมของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยนั้น ยังมีการศึกษาวิจัยไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออมเพื่อเกษียณอายุ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบว่า ปัจจุบันพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยมีพฤติกรรมการออมเพื่อเกษียณอายุหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่อาจส่งผลต่อการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย รวมถึงเพื่อให้ทราบว่าพ่อค้าแม่ค้าอาชีพหาบเร่แผงลอยมีรูปแบบการออมเพื่อรองรับความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตในยามเกษียณอายุไว้อย่างไร อีกทั้ง เพื่อเป็นแนวทางการแก่ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้กำหนดแผนนโยบายในการสร้างแรงจูงใจ สร้างความตระหนักรู้ และเห็นถึงประโยชน์ของการเก็บสะสมเงินออมไว้ใช้จ่ายยามเกษียณอายุแก่ประชาชนทั่วไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานครครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food เท่านั้น ไม่รวมสินค้าชนิดอื่น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street Food ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยขายอาหารสตรีทฟู้ดในแหล่งหรือย่านที่มีชื่อเสียง และ 2) พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยอาหารสตรีทฟู้ดย่านทั่วไป โดยทำการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่ม สุ่มตัวอย่าง (Survey research) ด้วยแบบบันทึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จะใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ Yamane (Yamane, 1973) ณ ค่าความคาดเคลื่อนของประชากร เท่ากับ 0.01 และ 0.05 งานวิจัยฉบับนี้จึงเลือกเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงสำรวจสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ที่ประมาณ 99 – 400 คน ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรายได้ รายจ่ายและภาระหนี้สินซึ่งเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเก็บข้อมูล ดังนั้น ถ้าหากไม่สามารถเก็บข้อมูลที่ 400 คน ก็จะลดจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาที่ค่าความคาดเคลื่อนเท่ากับ 0.01

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านประชากร

- 1.1.1 เพศ ประกอบด้วย เพศชาย เพศหญิง
- 1.1.2 อายุ
- 1.1.3 สถานภาพ ประกอบด้วย สมรส โสด หม้าย หย่าร้าง
- 1.1.4 การสื่อสารภาษาต่างประเทศ
- 1.1.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว บุตร คนพิการ ผู้สูงอายุ
- 1.1.6 เพอร์เซ็นต์จำนวนผู้พักพิง

1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2.1 ย่านหรือแหล่งการค้า

1.2.2 ประเภทอาหาร ประกอบด้วย อาหารประเภท ส้มตำ ไก่ย่าง

อาหารประเภท ขนม ผลไม้ และอาหารประเภทเครื่องดื่ม

1.2.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.2.4 ภาระหนี้สิน

1.2.5 หลักประกันทางสังคมเศรษฐกิจ

1.2.6 ความสม่ำเสมอของการออม

1.2.7 สินทรัพย์ที่ถือครองของครัวเรือน ประกอบด้วย บ้าน ที่ดิน รถยนต์
รถจักรยานยนต์ อื่น ๆ

2. ตัวแปรตาม คือ จำนวนเงินออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย
ขายอาหารริมทาง Street Food ในเขตกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เกษียณอายุ** หมายถึง ครบกำหนดอายุรับราชการหรือสิ้นกำหนดเวลารับราชการ
เมื่อบุคคลนั้นมีอายุครบ 60 ปี

2. **กลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบ** หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่ลูกจ้าง พนักงาน
ราชการ ที่ได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างทั้งรายเดือนและรายวัน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่ไม่มี
สถานภาพการจ้างตามกฎหมายแรงงาน เช่น อาชีพรับจ้างทั่วไป ผู้ขับขี่ยานยนต์รับจ้าง และ
ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เป็นต้น (WIEGO และโสมเน็ต ประเทศไทย, 2560)

3. **อาชีพหาบเร่แผงลอย** หมายถึง การค้าขายหรือประกอบอาหารขายริมถนนหรือใน
สถานที่สาธารณะต่าง ๆ ในรูปแบบของรถเข็นอาหารหรือรถบรรทุกอาหาร

4. **Street Food หรืออาหารริมทาง** หมายถึง อาหารจานด่วนหรือเครื่องดื่มชนิดต่างๆ
พร้อมรับประทานที่นิยมนำมาค้าขายตามริมทางหรือในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ มีทั้งแบบที่เป็น
แผงลอย รถเข็นหรือรถบรรทุกพ่วง โดยส่วนใหญ่เป็นอาหารจานด่วน มีราคาต่ำกว่าอาหารตาม
ห้างสรรพสินค้า หรือตามภัตตาคารที่มีชื่อเสียงต่างๆ (ศูนย์วิจัยวิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร,
2560)

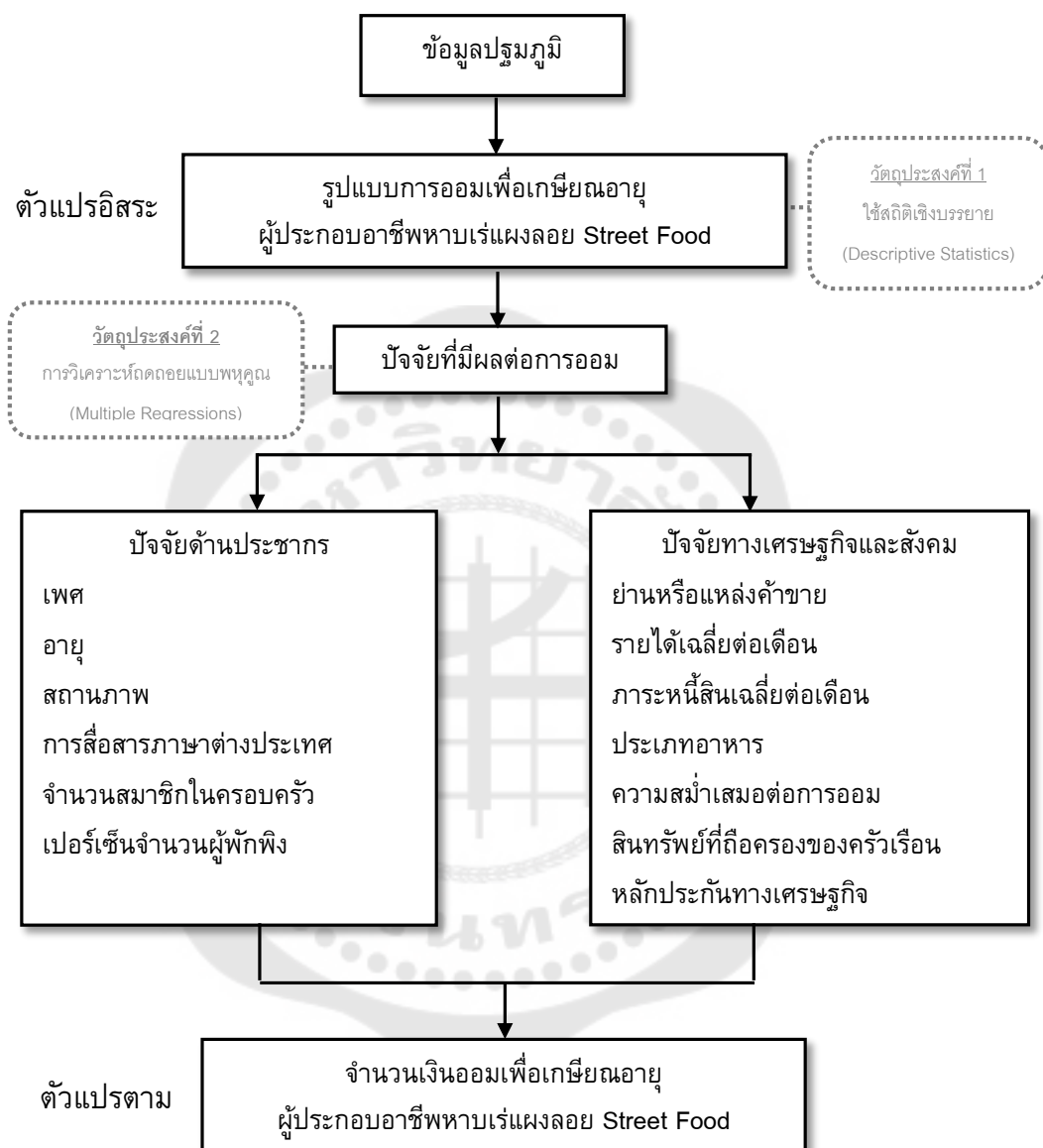
5. **สตรีทฟู้ดย่านดัง** หมายถึง แหล่งหรือย่านที่มีชื่อเสียงด้านอาหารสตรีทฟู้ด “Street Food” ที่เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติหรือแม้แต่ชาวไทย เช่น อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เยาวราช ตลาดราชวัตร ตลาดศรียาน เจริญกรุง บางรัก (ณพ วัฒน, 2559)

6. **ตาข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Nets)** หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาวิกฤตในด้านต่าง ๆ ให้ได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานและเป็นหลักประกันความปลอดภัยทางสังคมภายใต้ระบบสวัสดิการที่ภาครัฐได้จัดให้แก่ประชาชนคนไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้น้อย (สมเกียรติ วรประวัติ, 2560)

7. **ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัว** หมายถึง การออมตามหลักที่ควรจะเป็นทุกคนหรือทุกครัวเรือนควรจะมีออมอย่างเพียงพอ ที่ถูกเก็บไว้ในหลายรูปแบบเพื่อป้องกันความเสี่ยง อาทิเช่น เงินฝากธนาคาร การซื้อประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ การเป็นสมาชิกระบบประกันสังคมหรือเป็นสมาชิกกองทุนสัจจะการออมทรัพย์ ฯลฯ การเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และสุวิมล เสงพัฒนา, 2557)

8. **ความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตยามเกษียณอายุ** หมายถึง การขาดรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายสิ่งของอันจำเป็นในการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการเสนอผลการวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งในส่วนแรกจะเป็นการอธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับการออมของประชากรไทย โดยจะกล่าวถึงภาพรวมการออมของครัวเรือนไทยและภาพรวมการออมเพื่อเกษียณอายุของไทย ในส่วนถัดไป จะอธิบายถึงทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ได้นำมาใช้อ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้ และในส่วนสุดท้ายเป็นการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย ให้สามารถกำหนดรูปแบบการออมเงินไว้ใช้จ่ายยามเกษียณได้อย่างเพียงพอและไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตเมื่อยามเกษียณอายุ ตามหัวข้อที่จะนำเสนอต่อไปนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการออม
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณ
 - 1.3 ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการออม

การออม เป็นการเก็บสะสมเงินไว้ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของการออม ไม่ว่าจะเป็นการออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน การออมเพื่อใช้จ่ายซื้อสิ่งของจำเป็นในการดำเนินชีวิต หรือการออมเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคต และการออมเงินในปัจจุบันยังมีรูปแบบให้เลือกออมได้หลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการออม เช่น การออมกับสถาบันการเงิน หรือธนาคารผ่านบัญชีออมทรัพย์ บัญชีเงินฝากประจำ ถือเป็นการออมที่มีความเสี่ยงต่ำและผลตอบแทนไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับการออมในรูปแบบอื่นๆ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) รูปแบบการออมเงินของครัวเรือนไทยโดยทั่วไปเป็นการออมเงินในรูปแบบของการฝากเงินในสถาบันการเงินหรือธนาคาร การซื้อประกันชีวิตหรือประกันสุขภาพ การซื้อสลากพันธบัตร การซื้อกองทุน

การซื้อหุ้น รวมถึงการออมเงินในสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ โดยหลัก ๆ สามารถแบ่งรูปแบบการออมได้เป็น 8 รูปแบบดังนี้

แบบที่ 1 การออมเงินในสถาบันการเงินหรือธนาคาร ปัจจุบันการออมเงินในธนาคารเริ่มมีรูปแบบการออมที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการออมเงินผ่านบัญชีฝากประจำ การออมผ่านบัญชีดอกเบี้ยพิเศษกำหนดระยะเวลา การออมผ่านบัญชีดอกเบี้ยพิเศษปลอดภาษี ซึ่งการออมเงินผ่านบัญชีแต่ละประเภทจะมีเกณฑ์และเงื่อนไขในการฝากที่ต่างกันออกไป อย่างเช่น อัตราเงินขึ้นต่ำในการเปิดบัญชี ระยะเวลาในการฝากออม การปิดบัญชี รวมถึงเงื่อนไขอัตราผลตอบแทนต่างๆ

แบบที่ 2 การออมแบบประกันชีวิต เป็นการออมในรูปแบบของการซื้อประกันชีวิต หรือประกันสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันการซื้อประกันได้มีรูปแบบต่างๆ ที่ความน่าสนใจและสามารถเลือกซื้อได้หลากหลายมากขึ้น การออมแบบซื้อประกันที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจมากเป็นพิเศษจะเป็นการซื้อประกันแบบออมทรัพย์ เพราะนอกจากผลประโยชน์ความคุ้มครองตามเงื่อนไขกรมธรรม์ที่ได้รับแล้ว การซื้อประกันแบบออมทรัพย์ยังให้ดอกเบี้ยประกันที่ค่อนข้างสูง และให้ความคุ้มครองที่ครอบคลุมถึง กรณี การเสียชีวิต การเกิดอุบัติเหตุ หรือการเกิดเหตุทุพพลภาพ

แบบที่ 3 การซื้อกองทุน เป็นการออมเงินที่ให้ผลตอบแทนค่อนข้างสูง มีความเสี่ยงในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับการออมเงินในรูปแบบอื่น ถือเป็นการออมเงินอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจและปัจจุบันการเลือกซื้อกองทุนยังมีช่องทางในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อการลงทุนที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการซื้อกองทุนผ่านธนาคาร ผ่านบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนผ่านตัวแทนผู้ลงทุน หรือแม้แต่การซื้อกองทุนด้วยตนเองผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ โดยแต่ละกองทุนจะมีรูปแบบการลงทุนและผลประโยชน์ในการคืนทุนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับนโยบายการลงทุนของกองทุนนั้นๆ อย่างเช่น กองทุนรวมหุ้นระยะยาว(LTF) และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ(RMF) โดยเปิดให้ทำการซื้อขายผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้น ซึ่งกองทุนประเภทนี้จะมีระยะเวลาในการซื้อขายกองทุน รวมถึงอัตราภาษีซื้อขายภายใต้เงื่อนไขตามที่รัฐบาลกำหนด (MoneyHUB.in.th, 2559)

แบบที่ 4 การซื้อสินทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ เป็นการออมเงินในทรัพย์สินถาวร เช่น ที่ดิน อาคารและสิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย เครื่องจักร เครื่องมือต่างๆ โลหะและอัญมณีที่มีค่า โดยมีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อสร้างความมั่นคงและป้องกันความเสี่ยงทางการเงินที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

แบบที่ 5 การซื้อสลากหรือพันธบัตร เป็นการออมเงินที่มีความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ ให้อัตราดอกเบี้ยไว้แน่นอนและผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงินในสถาบันการเงิน และเป็นการออมที่มีระยะเวลาค่อนข้างนาน อย่างน้อยต้องทำการออม 3 ปี จึงเหมาะกับผู้ออมที่ไม่มีความจำเป็นในการนำเงินออกมาใช้จ่ายจนกว่าจะครบกำหนด ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีการออมโดยหน่วยงานเฉพาะที่มีเงื่อนไขและรายละเอียดปลีกย่อยเข้ามาเกี่ยวข้อง (MoneyHUB.in.th, 2559)

แบบที่ 6 การซื้อหุ้น เป็นการออมเงินที่มีความเสี่ยงและผลตอบแทนที่สูง ผู้ออมหรือผู้ลงทุนจึงต้องมีประสบการณ์และอาศัยการศึกษารายละเอียดของปัจจัยรอบข้างประกอบการตัดสินใจ เนื่องจากการออมในหุ้นจะมีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดกำไรหรือขาดทุนอย่างไม่แน่นอน ซึ่งการซื้อหุ้นผู้ลงทุนสามารถเลือกซื้อขายเพื่อหวังเก็งกำไร หรือซื้อขายเพื่อรอผลตอบแทนไม่ว่าจะเป็นผลตอบแทนระยะสั้นหรือผลตอบแทนระยะยาว อย่างเช่น เงินปันผล กำไรจากการซื้อขาย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และระดับความสามารถด้านการยอมรับความเสี่ยงที่จะสูญเสียเงินของผู้ออม (MoneyHUB.in.th, 2559)

แบบที่ 7 ประกันสังคมมาตรา 40 เป็นการออมบำนาญของไทยในปัจจุบัน ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุของแรงงานนอกระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทั่วไป รวมถึงกลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบผู้ประกอบอาชีพอิสระ ได้มีหลักประกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตยามเกษียณอายุ (สำนักงานประกันสังคม, 2533)

แบบที่ 8 กองทุนการออมแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบและประชาชนทั่วไปผู้มีรายได้น้อย สมัครเป็นสมาชิกกองทุนเพื่อทำการออมเงินเก็บไว้ใช้จ่ายยามเกษียณอายุ ตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมและสร้างความมั่นคงทางการเงินของสมาชิกยามเกษียณอายุ ด้วยการจ่ายบำนาญและให้ผลประโยชน์ทดแทนให้แก่สมาชิกหลังสิ้นสุดการเป็นสมาชิกกองทุน (กองทุนการออมแห่งชาติ, 2554)

หากพิจารณารูปแบบการออมของประชาชนทั่วไปในประเทศไทย ตามกรอบแนวความคิดของธนาคารโลก ทั้งด้านการออมภาคบังคับ และการออมภาคสมัครใจ รวมถึงการจัดให้มีระบบสวัสดิการต่างๆ เพื่อรองรับการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ ภายใต้เสาหลัก 5 เสา (อนพัทธ์ หนองคู, 2559) ซึ่งประกอบด้วย **เสาหลักที่ 1** ระบบหลักประกันสังคมที่ไม่ต้องจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน เป็นเงินช่วยเหลือสำหรับการดำรงชีพขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่าแก่ผู้สูงอายุทุกรายที่มีอายุครบ 60 บริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งในประเทศไทย เรียกว่า เบี้ยยังชีพคนชราหรือเงินผู้สูงอายุ **เสาหลักที่ 2** ระบบบำนาญภาคบังคับ เป็นการออมเงินสะสมไว้สำหรับจ่ายสิทธิประโยชน์กรณีชราภาพ โดย

สมาชิกต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนและจะได้รับผลประโยชน์หลังเกษียณอายุ ซึ่งในประเทศไทย ได้แก่ กองทุนประกันสังคม **เสาหลักที่ 3** ระบบกองทุนการออมภาคบังคับที่กำหนดจำนวนเงินสะสมของสมาชิกเข้ากองทุนเพื่อรองรับการเกษียณจาก 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาลในฐานะนายจ้าง และฝ่ายสมาชิกซึ่งเป็นข้าราชการทุกราช โดยสมาชิกจะได้รับเงินสะสมพร้อมผลตอบแทนจากกองทุนเมื่อเกษียณอายุ อย่างเช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) **เสาหลักที่ 4** เป็นระบบการออมภาคสมัครใจส่วนบุคคล โดยต้องสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนและต้องทำการนำส่งเงินสะสมเข้ากองทุน โดยสมาชิกจะได้เงินจากกองทุนเมื่อเกษียณอายุ ขึ้นอยู่กับอัตราเงินสะสมเงินสมทบ ผลประโยชน์ตอบแทนจากการนำเงินไปลงทุน และจำนวนอายุที่เป็นสมาชิก ซึ่งในประเทศไทย ได้แก่ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ และกองทุนเงินบำนาญประกันชีวิต รวมถึงกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) และ **เสาหลักที่ 5** เป็นระบบการออมโดยการใช้สินทรัพย์ในการขอสินเชื่อเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการต่างๆ เมื่อทำการเกษียณ อย่างเช่น การเข้าร่วมโครงการทางสังคม การดูแลสุขภาพพลาสมา การมีที่อยู่อาศัย และการถือครองทรัพย์สินส่วนบุคคลอื่น ๆ (วิภาวี เหมพรวิสาร และพุดมิกุล อัครชลานนท์, 2557)

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับออมเพื่อการเกษียณ

การออมเพื่อเกษียณอายุ เป็นการเตรียมเงินไว้สำหรับใช้จ่ายในยามเกษียณ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตให้แก่ ผู้สูงอายุที่เข้าสู่ภาวะไม่สามารถทำงาน และไม่มีรายได้ รวมทั้งการจัดให้สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์อื่น ๆ อย่างเช่น เงินช่วยเหลือกรณีทุพพลภาพ เจ็บป่วย และเงินช่วยเหลือแก่ทายาทตามกฎหมาย กรณีสมาชิกมีสิทธิรับบำนาญชราภาพได้เสียชีวิตลง (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2561) ดังที่ ธนาคารโลก เสนอกรอบแนวความคิดตามหลักสากลของการออมเพื่อเกษียณอายุหรือการออมเงินระบบบำเหน็จบำนาญทั้งภาคบังคับและภาคสมัครใจ เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในประเทศ ภายใต้หลักการสร้างความสมดุลของระบบบำเหน็จบำนาญเพื่อให้เกิดความสอดคล้องและสามารถรองรับภาระการเลี้ยงดูผู้สูงอายุวัยเกษียณได้อย่างที่เหมาะสม โดยไม่เป็นการเพิ่มภาระภาษีให้กับประชาชน ที่เรียกว่า “ทฤษฎีเสาหลัก 3 เสา” ซึ่งประกอบด้วย

เสาหลักที่ 1 : ระบบบำนาญภาคบังคับที่รัฐบาลของแต่ละประเทศจัดให้แก่ประชาชนของประเทศนั้นๆ โดยการนำเงินจากประชาชนส่วนหนึ่งและจากรัฐอีกส่วนหนึ่ง มาจัดสรรเป็นงบประมาณการจ่ายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกจะได้รับจนกระทั่งเสียชีวิต มีการกำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและต้องไม่ต่ำกว่าเส้นความยากจน เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันชราภาพขั้นพื้นฐานของประเทศ

เสาหลักที่ 2 : ระบบเงินออมภาคบังคับ โดยมีภาครัฐเป็นผู้ออกกฎบังคับให้ประชาชนทำการออมเงินผ่านรายได้จากการทำงานในการออม เพื่อเพิ่มหลักประกันทางการเงินที่มั่นคงยามเกษียณอายุ โดยนายจ้างต้องทำการนำส่งเงินสะสมฝั่งลูกจ้างและเงินสมทบฝั่งนายจ้างเข้าบัญชีกองทุนให้แก่สมาชิกแต่ละคน ในอัตราเงินสมทบเท่ากับเงินสะสมของทั้งสมาชิกตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งการออมภาคบังคับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับรายได้ของประชาชนให้มีรายได้ที่ดีและมีเงินใช้จ่ายอย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิตยามเกษียณอายุ

เสาหลักที่ 3 : ระบบการออมภาคสมัครใจ เป็นระบบการออมจากการบริหารโดยภาคเอกชนที่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ โดยมีเงินจากกองทุนและเงินสะสมของสมาชิก ในบางกรณีนายจ้างอาจสมทบเงินจากนายจ้างเข้ากองทุนในบัญชีของสมาชิกด้วย ซึ่งระบบการออมภาคสมัครใจนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นทางเลือกให้สมาชิกสามารถเลือกใช้เป็นช่องทางในการออมเงินไว้ใช้ในยามเกษียณเพิ่มอีกช่องทางหนึ่ง และยังสามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพพยาบาลที่สูงกว่ามาตรฐาน มีเงินออมไว้ใช้จ่ายได้อย่างที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตยามเกษียณอายุในอนาคต

ตามทฤษฎีเสาหลัก 3 เสา จึงเปรียบเสมือนหลักประกันทางเศรษฐกิจและตาข่ายรองรับการดำเนินชีวิตในยามเกษียณอายุ ซึ่งหากทำการออมในเสาหลักที่ 1 เพียงเสาเดียว ก็อาจมีเงินไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายซึ่งนับวันจะมีแนวโน้มสูงขึ้น และในอนาคตรัฐบาลต้องแบกรับภาระมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการออมเงินเพิ่มเติมจากเสาหลักที่ 1 ให้สามารถมีเงินออมเก็บไว้เป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตและสามารถพึ่งพาตนเองได้ยามเกษียณอายุ จึงต้องมีการออมในเสาหลักที่ 3 ตามภาพประกอบ 2

	เสาที่ 1 (รัฐจัดให้)	เสาที่ 2 (ภาคบังคับ)	เสาที่ 3 (ภาคสมัครใจ)
ข้าราชการ	บำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กรมบัญชีกลาง)	กองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ	กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
พนักงานเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ	กองทุนประกันสังคม		กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ
แรงงานนอกระบบ/ ผู้ประกอบการอิสระ			กองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนประกันสังคม มาตรา 40

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของไทย

ที่มา: การออมเพื่อการเกษียณ, กองทุนบำเหน็จบำนาญ, 2561

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นรูปแบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของประเทศไทยที่ได้อาศัยหลักทฤษฎีเสาหลัก 3 เสา ของธนาคารโลก มาเป็นแนวทางในการสร้างกองทุนการออมเพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุให้กับประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงระบบบำนาญและสามารถพึ่งพาตนเองในยามเกษียณอายุ

1. กองทุนประกันสังคม (Social Security Fund) เป็นการออมภาคบังคับเพื่อการเกษียณอายุกองทุนแรกของประเทศ จัดตั้งขึ้น ภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยมีขอบเขตความคุ้มครองให้ครอบคลุมถึงกรณีชราภาพ ซึ่งเป็นการออมแบบกำหนดวงเงินผลประโยชน์ที่จะได้รับเป็นเงินบำเหน็จบำนาญชราภาพ เมื่อสมาชิกอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ ได้ทำการลาออกจากการเป็นพนักงานและสิ้นสุดการเป็นสมาชิกกองทุน โดยการออมนี้มีผลบังคับคุ้มครองและเริ่มเก็บเงินสะสมจากสมาชิกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2542 (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2561)

2. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (Government Pension Fund) ภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 เป็นกองทุนการออมในการสร้างหลักประกันการจ่ายเงินและผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของเงินบำเหน็จบำนาญให้แก่สมาชิกกองทุนเมื่อได้ลาออกจากราชการแล้ว และเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์ การจัดสิทธิสวัสดิการและผลประโยชน์อื่น ๆ ให้แก่ ข้าราชการที่เป็นสมาชิกของกองทุน มีกำหนดเงินสะสมของสมาชิกและอัตราเงินสมทบของภาครัฐ ที่เรียกว่าเงินสมทบ เงินประเดิมและเงินชดเชยเข้ากองทุน กบข เมื่อสมาชิก กบข ลาออกหรือเกษียณราชการ สมาชิกผู้เกษียณอายุจะได้รับเงินบำเหน็จบำนาญจากรัฐบาลพร้อมเงินก้อนจาก กบข. (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2561)

3. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund) เป็นกองทุนการออมภาคสมัครใจ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 เพื่อให้ผู้มีงานทำได้มีการออมเงินในระหว่างทำงานและเป็นหลักประกันความมั่นคงทางการเงินแก่ลูกจ้างเมื่อได้ลาออกจากการเป็นพนักงานหรือเกษียณอายุ โดยเป็นการร่วมกันออมระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในการนำส่งเงินออมทั้งฝั่งนายจ้าง เรียกว่า เงินสมทบ และฝั่งลูกจ้าง เรียกว่า เงินสะสม เข้ากองทุนตามเงื่อนไขในอัตราเงินสะสมร้อยละ 2 และอัตราเงินสะสมไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือน โดยลูกจ้างจะได้รับเงินสะสมของลูกจ้างทั้งหมดที่ได้นำส่งเข้ากองทุน และเงินสมทบจากนายจ้างตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงเงินผลประโยชน์จากกองทุนก็ต่อเมื่อลูกจ้างได้ลาออกจากการเป็นพนักงานหรือสิ้นสุดการเป็นสมาชิกของกองทุน (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2561)

4. กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) ได้เริ่มจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมภาคสมัครใจให้กับลูกจ้างที่ต้องการจะออมเงินเพิ่มภายใต้การบริหารงานของบริษัทจัดการกองทุนต่างๆ ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการเปิดซื้อขายกองทุน ซึ่งจะเสนอกองทุนรวมในแบบความเสี่ยงต่างๆ สมาชิกหรือผู้ลงทุนสามารถปรับเปลี่ยนแผนการลงทุนจากกองทุนหรือจะเปลี่ยนผู้จัดการกองทุนอื่นๆ ก็ได้ โดยสมาชิกสามารถไถ่ถอนหน่วยลงทุนได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกมีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2561)

5. กองทุนการออมแห่งชาติ (National Savings Fund) เป็นอีกหนึ่งรูปแบบการออมภาคสมัครใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันความเท่าเทียมและความเป็นธรรมแก่ประชาชน ยามเกษียณอายุในรูปของเงินบำนาญ ผู้ประสงค์สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนต้องมีคุณสมบัติเป็นคนสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปและต้องมีอายุไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ ต้องไม่เป็นสมาชิกกองทุนการออมเพื่อการเกษียณที่ได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้าง อย่างเช่น เด็ก นักเรียน นักศึกษา ผู้สูงอายุ กลุ่มประชาชนผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบ (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2561)

1.3 ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับปัจจัยด้านรายได้ รายจ่าย และภาระหนี้สิน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการกำหนดตัวแปรสำหรับการออม ดังนั้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะอาศัยแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับรูปแบบการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย ผ่านทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิตเป็นแนวทางในวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการออมของครัวเรือนเกี่ยวข้องกับการบริโภคโดยตรง

ดังที่กล่าวว่า การออมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการบริโภค เนื่องมาจากเมื่อครัวเรือนรับรายได้มาแล้วก็จะนำรายได้ไปใช้เป็นค่าอุปโภคบริโภค และหากเหลือจากการอุปโภคบริโภคก็จะเก็บสะสม เรียก การออม เมื่อพิจารณาข้างต้นจะพบว่า การออมเปรียบเสมือนส่วนร่วไหลของรายได้ ที่ส่งผลให้รายได้ของครัวเรือนในแต่ละเดือนมีค่าไม่เท่ากัน โดยสามารถนำมาเขียนเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ รายจ่าย และปริมาณเงินออม ดังนี้ (วรัญญา ทองทวีศรี, 2552)

$$Y = S + C$$

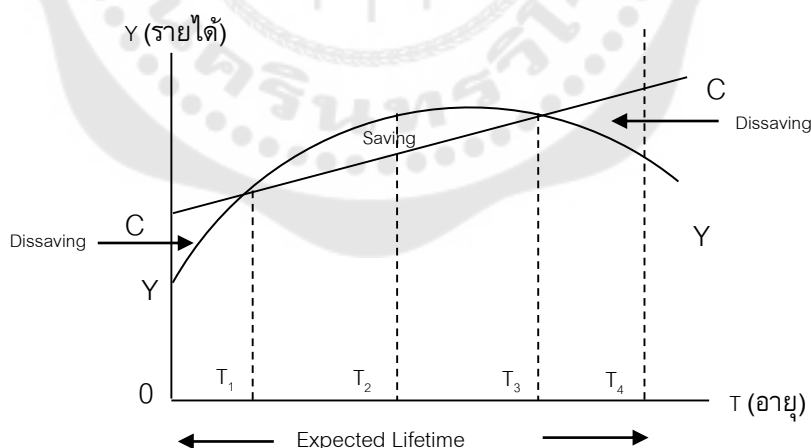
โดยที่ Y คือ รายได้

C คือ ค่าใช้จ่าย

S คือ ปริมาณเงินออม

ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption)

เป็นทฤษฎีที่ถูกพัฒนาจากแนวความคิดของ จอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ในปี ค.ศ. 1954 โดยมีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้ร่วมเสนอแนวคิดทฤษฎีการบริโภคให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด อาทิ ฟรังโก มอดติเกลียนี (Franco Modigliani), อัลเบิร์ต แอนโด (Albert Ando) และริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg) ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า การใช้จ่ายเพื่อการบริโภค และการออมของครัวเรือนมิได้ขึ้นอยู่กับรายได้ที่ได้รับในขณะนั้นเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดช่วงอายุ ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน รวมถึงรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ในวัฏจักรชีวิตของการกระจายรายได้และปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลๆ หนึ่ง (ดาราภรณ์ โคสิริวิวัฒน์, 2558) ตามรูปประกอบ 1 จะเห็นได้ว่า ปริมาณการใช้จ่ายและการบริโภคของบุคคลมีการเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพและเพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงอายุดังมีลักษณะตามเส้น CC ในขณะที่การกระจายรายได้ของบุคคลจะมีลักษณะตามเส้น YY ซึ่งอธิบายว่า รายได้ของบุคคลจะอยู่ในระดับติดลบในขณะที่มีอายุน้อย (T_1) เนื่องจากเป็นวัยที่กำลังศึกษาและยังไม่มีรายได้ เมื่อถึงวัยทำงานระดับรายได้ก็จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น (T_2) จากนั้น ก็จะค่อย ๆ ลดลงเมื่ออายุมากขึ้น (T_3) จนกระทั่งรายได้จะเริ่มลดต่ำลงหรือติดลบอีกครั้งในช่วงที่ไม่สามารถทำงานได้หรือเข้าสู่วัยเกษียณอายุตัวเอง (T_4)

ภาพประกอบ 3 การบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life-Cycle Theory of Consumption)

ที่มา: ดาราภรณ์ โคสิริวิวัฒน์, 2558

จากภาพประกอบ 3 เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างเส้นรายได้ (YY) และเส้นการบริโภค (CC) พบว่า รายได้เมื่อแรกเริ่มชีวิตของแต่ละบุคคลไม่เพียงพอในการอุปโภคบริโภค ทำให้บุคคลจำเป็นต้องหาวิธีหารายได้หรืออาจต้องก่อหนี้เพื่อนำมาเงินมาใช้จ่ายในการบริโภค เมื่ออายุเข้าสู่ช่วงวัยทำงานที่มีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายและสามารถนำรายได้มาใช้หนี้เดิมแล้ว ยังมีเงินเหลือพอเพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายในช่วงปลายชีวิตยามเกษียณอายุ ซึ่งเงินที่ได้เก็บสะสมไว้ส่วนนี้ก็คือ เงินออม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมส่วนใหญ่เป็นการแสดงถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งที่เป็นตัวแปรด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีการศึกษาค่อนข้างมาก ได้แก่ รายได้ รายจ่าย ภาระหนี้สิน จำนวนเงินออม และจำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว โดยตัวแปรต่างๆ ถูกนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ที่จะส่งผลต่อทิศทางการออมตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย และวิธีการที่ได้มาซึ่งผลของการศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นการใช้สมการเศรษฐกิจมิติเชิงถดถอยแบบเส้นตรง และขึ้นอยู่กับรูปแบบลักษณะข้อมูลตามแนวคิดของผู้วิจัย ซึ่งได้รวบรวมมาดังนี้

งานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านรายได้อันมีส่งผลต่อการออม พบว่า มีงานวิจัยของ นฤมล นิราทร (2548) ทำการศึกษาหาบรณาหาร: ความสำเร็จและตัวบ่งชี้ และงานวิจัยของ สุจิตรา สามัคคีธรรม (2560) ทำการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหาบรณาหาร: กรณิ ศึกษาเขตบางเขน ให้ข้อสรุปที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านรายได้ที่ส่งผลต่อการออมของผู้ประกอบอาชีพหาบรณาหาร: พบว่า รายได้ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการออม กล่าวคือ ผู้ค้าหาบรณาหาร: มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนค่อนข้างสูง ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพหาบรณาหาร: มีการออมเงินในระดับที่สูงเช่นกัน ทั้งนี้ ยังพบว่า มีงานวิจัยของหลาย ๆ งาน (มะลิวัลย์ แก้วแสน; 2551, กฤตภาส เลิศสงคราม; 2555, กาญจนา สมภารเพียร; 2556, นครินทร์ เจียวสว่าง, 2558) ที่มีความเห็นสอดคล้องกับคำกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า เมื่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น การออมก็จะเพิ่มขึ้น โดยรายได้ต่อเดือนถือเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้มีการออมในระดับมาก (นครินทร์ เจียวสว่าง, 2558)

ปัจจัยด้านรายจ่ายจากงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษา พบว่า ภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับการออม (กาญจนา สมภารเพียร, 2556) สอดคล้องกับ กฤตภาส เลิศสงคราม (2555) ที่กล่าวว่า ภาระค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อสัดส่วนการออมในทิศทางตรงกันข้าม และค่าใช้จ่ายในการบริโภคของปีที่ผ่านมายังมีผลต่อมูลค่าการออม (มะลิวัลย์ แก้วแสน, 2551) รวมถึงค่าใช้จ่ายประจำ ตามที่ นครินทร์ เจียวสว่าง (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง พบว่า ภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการออมในระดับที่สูง และเมื่อใดก็ตาม เมื่อรายจ่ายเท่ากับรายได้จะทำให้การออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเกษียณอายุลดน้อยลง (ชาวี บุตรบำรุง, 2555)

ปัจจัยด้านภาระหนี้สิน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ผู้วิจัยหลายท่าน นำมาประกอบในการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อการออม ตามที่ นครินทร์ เจียวสว่าง(2558) กล่าวว่า ภาระหนี้สินมีผลกระทบต่อการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมืองค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานของ (ธารทิพย์ จินดาคำ, 2557) ทำศึกษาการออมและปัจจัยที่ส่งผลการออมของครัวเรือนไทยที่มีประชากรรุ่นเกิดล้าน: การเตรียมการสู่สังคมผู้สูงอายุ พบว่า ครอบครัที่มีประชากรรุ่นเกิดล้านที่มีภาระหนี้สินมีความเสี่ยงที่จะออมน้อยกว่าครอบครัที่มีประชากรรุ่นเกิดล้านที่ไม่มีหนี้ ซึ่งหมายความว่า ภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นนั้นส่งผลให้การออมลดลงในทิศทางที่ตรงกันข้าม

ปัจจัยด้านจำนวนเงิน/ปริมาณเงินออม จากการศึกษางานวิจัยของ ชลธิชา อัครนิรันดร์ (2552) ที่ทำการศึกษาปริมาณการออมและปัจจัยที่มีผลต่อระดับการออมเพื่อเกษียณอายุของผู้สูงวัย ด้วยวิธีการสำรวจประชากรกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย พบว่า เกือบครึ่งของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีระดับการออมเพื่อความมั่นคงยามสูงอายุที่ต่ำกว่า 100,000 เช่นเดียวกับงานของ กฤตภาส เลิศสงคราม (2555) ที่ได้ศึกษาปริมาณเงินออม รูปแบบการออมและจุดมุ่งหมายการออมของพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 258 ตัวอย่าง มีจำนวนเงินออมอยู่ในระดับต่ำ

ปัจจัยด้านจำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว ซึ่งรวมถึง บุตร ผู้สูงอายุ และคนพิการที่ไม่สามารถทำงานได้ จากที่ได้ทำการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่า การมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 2 – 3 คนขึ้นไป มีความเสี่ยงที่จะออมมากกว่าครัวเรือนที่อยู่คนเดียว (ธารทิพย์ จินดาคำ, 2557) ซึ่งหมายความว่า ครอบครัที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 1 คน จะมีการออมมากกว่าครอบครัเดียว นั่น อาจเป็นสาเหตุมาจากการมีสมาชิกที่ต้องดูแลและรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องทำ

การออมเพิ่มเพื่อเป็นการสะสมความมั่งคั่งให้กับครอบครัว ในขณะที่ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 4 คนขึ้นไป มีผลทำให้เกิดการออมที่น้อยลง อาจเป็นเพราะภาระค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีมากเกินไป จึงทำให้เงินที่เหลือจากภาระค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอที่จะทำการออมหรือออมได้แต่เป็นการออมที่มีจำนวนออมได้น้อยลง (กฤตภาส เลิศสงคราม, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร คล้ายเกตุ (2550) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนเกษตรในประเทศไทย พบว่า สัดส่วนสมาชิกผู้พึ่งพิงในครอบครัวเป็นปัจจัยเชิงลบต่อการออมของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยด้านสินทรัพย์ที่ถือครอง หมายถึง บ้าน ที่ดิน ยานพาหนะ เป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการออม ซึ่งยังมีงานวิจัยเพียงไม่กี่งานที่ได้กล่าวถึง เช่น งานวิจัยของ ญัฐริภัสร์ สุระเชษฐคมสัน และคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวทงนโยบายการพัฒนาการสร้าง สินทรัพย์เพื่อการออมสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ กล่าวว่า ปริมาณสินทรัพย์ที่ครอบครองของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีผลกระทบต่อการออมในระดับที่ค่อนข้างน้อย และงานวิจัยของ สุภาพร คล้ายเกตุ (2550) ยังพบว่า ขนาดการครอบครองที่ดินของครัวเรือนเกษตรกรไทยมีความสัมพันธ์ต่อการออมไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจกล่าวได้ว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่มีการครอบครองที่ดินเป็นสินทรัพย์จำนวนมากจะมีการออมเพิ่มมากขึ้น

และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทิศทางการออมของภาคครัวเรือนในประเทศไทยที่ผ่านมา จึงทำการสรุปตัวแปรที่ส่งผลต่อการออม ไว้ดังนี้

ตาราง 2 สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม

ตัวแปร	ผู้ศึกษา	ทิศทางการออม
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	นฤมล นริทร (2548)	+
	สุภาพร คล้ายเกตุ (2550)	+
	มะลิวัลย์ แก้วแสน (2551)	+
	กฤตภาส เลิศสงคราม (2555)	+
	กาญจนา สมภารเพียร (2556)	+

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ผู้ศึกษา	ทิศทางการออม
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	นครินทร์ เจียวกว้าง (2558)	+
	สุจิตรา สามัคคีธรรม (2560)	+
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	มะลิวัลย์ แก้วแสน (2551)	-
	กฤตภาส เลิศสงคราม (2555)	-
	ชารวี บุตรบำรุง (2555)	-
	กาญจนา สมภารเพียร (2556)	-
	นครินทร์ เจียวกว้าง (2558)	-
ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน	กาญจนา สมภารเพียร (2556)	-
	ธารทิพย์ จินดาคำ (2557)	-
	นครินทร์ เจียวกว้าง (2558)	-
จำนวนเงินออม	ชลธิชา อัสวันรันดร (2552)	-
	กฤตภาส เลิศสงคราม (2555)	-
จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว	สุภาพร คล้ายเกตุ (2550)	-
(บุตร ผู้สูงอายุ คนพิการ)	กฤตภาส เลิศสงคราม (2555)	-
	ธารทิพย์ จินดาคำ (2557)	-
สินทรัพย์ที่ถือครอง	สุภาพร คล้ายเกตุ (2550)	+
(บ้าน ที่ดิน ยานพาหนะ)	ณัฐริภัทร์ สุระเชษฐคมสัน และคณะ (2558)	+

ที่มา: สรุปและรวบรวมโดยผู้วิจัย

2.2 รูปแบบการออม

การศึกษารูปแบบการออมของครัวเรือนไทยในปัจจุบัน โดยทั่วไปเป็นการออมเงินในรูปแบบของการบัญชีเงินฝากประเภทต่างๆ ในสถาบันการเงิน การซื้อประกันสุขภาพ/ประกันชีวิต การซื้อกองทุน การซื้อสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ การซื้อสลากหรือพันธบัตร การซื้อหุ้น การออมกับกองทุนประกันสังคมมาตรา 40 และกองทุนการออมแห่งชาติ รวมถึงการเก็บสะสมเงินสดไว้กับตนเอง ซึ่งรูปแบบการออมของแต่ละแบบนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการออมที่แตกต่างกัน และจากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการออมของครัวเรือนไทยส่วนใหญ่ เป็นการฝากออมในรูปแบบบัญชีเงินฝากประเภทต่าง ๆ กับธนาคาร ซึ่งได้รวบรวมมาดังนี้

จากการศึกษางานวิจัยของ กฤตภาส เลิศสงคราม (2555) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมในสถาบันการเงิน โดยวัตถุประสงค์ในการออม เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ดาราภรณ์ โคสิริวิวัฒน์ (2558) ขณะที่งานวิจัยของ วรัญญา ทองทวีศรี (2552) และสกุณา หวังเอียด (2558) พบว่า วัตถุประสงค์ในการออมกับธนาคารนั้น เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วยมากที่สุด ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยท่านอื่น ๆ ยังพบว่า การออมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในอนาคต เป็นค่าศึกษาของบุตร เพื่อซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก และสร้างที่อยู่อาศัย (ดวงฤทัย พรหมเนศ, 2552 และสุจิตรา สามัคคีธรรม, 2560) เนื่องจากการออมเงินในสถาบันการเงินมีความสะดวกรวดเร็วและทำการฝากถอนได้ง่าย (ปิติพันธ์ อ่อนจันทร์ และพิทักษ์ ศรีสุขใส, 2560) ขณะที่งานวิจัยของ ชารวี บุตรบำรุง (2555) ศึกษารายได้และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมผู้วัยสูงอายุของประชาชนอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ออมเงินกับธนาคาร เพื่อความมั่นคงในวัยสูงอายุ ยามเจ็บป่วยหรือชราภาพ เก็บให้ลูกหลาน

และงานวิจัยที่ทำการศึกษาที่ผ่านมา ยังพบว่า มีการออมในรูปแบบอื่น ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้เพื่อเก็บออม เช่น การซื้อประกันสุขภาพ/ประกันชีวิต โดยการเลือกออมแบบซื้อประกันสุขภาพ/ประกันชีวิต เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองด้านสุขภาพและการได้รับการชดเชยเมื่อเจ็บป่วย ดังที่ วรัญญา ทองทวีศรี (2552) และศึกษารูปแบบการออมเพื่อการดำรงชีพยามชราภาพของประชาชนในเขตชนบท อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า ในชนบทได้มีการออมรูปแบบการซื้อประกันชีวิตเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพ โรคภัยแรงต่าง ๆ เช่น มะเร็ง และเพื่อคุ้มครองอุบัติเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกุณา หวังเอียด (2558) พบว่า ปัจจัยในการออมที่สำคัญกับบริษัทประกันชีวิต เพื่อให้ได้รับค่าชดเชยเมื่อเจ็บป่วย

กองทุนการออมแห่งชาติ เป็นรูปแบบการออมที่ภาครัฐได้ผลักดันส่งเสริมการออมเงินชราภาพ สำหรับกลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันการจ่ายเงินบำนาญและให้ผลประโยชน์ทดแทนให้แก่สมาชิกกองทุน จากการศึกษางานของ สฤณา หวังเอียด (2558) และ มงคลชัย จำรูญ และธัญวรัตน์ สุวรรณะ (2561) พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ และสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการตัดสินใจออมเงินกับกองทุนการออมแห่งชาติของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกมองว่ากองทุนมีการจ่ายเงินสมทบจ่ายผลประโยชน์ที่คุ้มค่าและให้อัตราดอกเบี้ยมากกว่าการฝากเงินในสถาบันการเงิน ขณะที่ เจน จงจันลี (2558) ที่ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ กรณี ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพค้าขายและอาชีพรับจ้างทั่วไปได้ให้ความสนใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนมากที่สุด ซึ่งมีปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้กลุ่มผู้ไม่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกหันมาสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติในอนาคต คือ การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล และผลตอบแทนจากกองทุน ทั้งนี้ เจน จงจันลี (2558) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากองทุนการออมแห่งชาติ โดยเห็นว่า ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์และจัดตั้งหน่วยงานที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติให้มากขึ้น เพื่อเป็นการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจและให้ประชาชนมองเห็นประโยชน์ของการออมเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณอายุ และควรพิจารณาเพิ่มอัตราเงินสมทบเพื่อสร้างแรงจูงใจในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติของประชาชนทั่วไปรวมถึงกลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบให้มากขึ้น

กองทุนประกันสังคม มาตรา 40 เป็นอีกรูปแบบการออมบำนาญชราภาพภาคสมัครใจ ปัจจุบันจะเห็นว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อกกลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบมากขึ้น ซึ่งเล็งเห็นว่าผู้ใช้แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ไม่มีการจ้างงานที่แน่นอน ไม่มีสวัสดิการ และต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้วยตนเองเมื่อเกิดการเจ็บป่วย รัฐบาลจึงผลักดันร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ฉบับแก้ไข ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ด้วยการดำเนินนโยบายขยายสิทธิประโยชน์ประกันสังคมให้มีความคุ้มครองและครอบคลุมอย่างทั่วถึง โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้ใช้แรงงานผู้ประกอบอาชีพอิสระสมัครเป็นสมาชิกกองทุน เพื่อให้มีหลักประกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตยามเกษียณอายุ (สำนักงานประกันสังคม, 2533) จากการศึกษางานวิจัยของ สุภามาศ โกมลสิงห์ (2550) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจ่ายเงินประกันสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบ: กลุ่มหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร

พบว่า กลุ่มหาบเร่แผงลอยมีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ในมาตรา 40 เมื่อได้รับสิทธิประโยชน์การคุ้มครอง กรณี เจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ชราภาพ เสียชีวิต และการเข้าถึงสิทธิการให้บริการรักษากับสถานพยาบาลของโครงการประกันสังคมและมีเงินออมไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ รวมถึงต้องการมีหลักประกันความเสี่ยงของรายได้ไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย ทูพพลภาพ การมีบุตร ตลอดจนมีเงินเป็นค่าทำศพเมื่อเสียชีวิต

และจากงานวิจัยที่ได้ศึกษาทำให้ทราบว่า วิธีการให้ได้มาของวัตถุประสงค์ในการออมนั้น ผู้วิจัยแต่ละท่านได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ แต่ละวิธีที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับลักษณะข้อมูลและแนวคิดของผู้วิจัย ซึ่งได้ถูกรวบรวมมาดังนี้

ตาราง 3 สรุปการออมในรูปแบบต่าง ๆ

รูปแบบการออม	ผู้ศึกษา	วัตถุประสงค์ของการออม
บัญชีเงินฝากใน	กฤตภาส เลิศสงคราม (2555)	เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน
สถาบันการเงิน	วรัญญา ทองทวีศรี (2552)	เพื่อไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย ยามชราภาพ รองลงมาคือ ออมเพื่อบุตรหลาน
	สกุณา หวังเอียด (2558)	เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย
	ดวงฤทัย พรธเนศ (2552)	เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในอนาคต รองลงมา เพื่อการศึกษาของบุตร และค่าใช้จ่าย ยามเจ็บป่วยของตนเองและครอบครัว
	ดารารภรณ์ ไคสิริวิวัฒน์ (2558)	เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน และซื้อสิ่งของที่ ต้องการ
	สุจิตรา สามัคคีธรรม (2560)	เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต เช่น ค่า รักษาพยาบาล ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก ทุนการศึกษาบุตร

ตาราง 3 (ต่อ)

รูปแบบการออม	ผู้ศึกษา	วัตถุประสงค์ของการออม
	ชารวี บุตรบำรุง (2555)	เพื่อความมั่นคงยามสูงอายุ เจ็บป่วย หรือชราภาพและเก็บให้ลูกหลาน
	ปิติพันธ์ อ่อนจันทร์ และ พัทธ์ ศรีสุขใส (2560)	เพื่อสะดวกและคล่องตัวในการฝาก ถอนเงิน
ซื้อประกันชีวิต/ ประกันสุขภาพ	วรัญญา ทองทวีศรี (2552)	เพื่อคุ้มครองสุขภาพ
	สกุณา หวังเอียด (2558)	เพื่อรับการชดเชยเมื่อเจ็บป่วย
กองทุนการออม แห่งชาติ (กอช.)	สกุณา หวังเอียด 2558)	กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูล เกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ
	เจน จงจันดี (2558)	เพื่อได้รับเงินสมทบจากรัฐบาลและ ผลตอบแทนจากกองทุน
	มงคลชัย จำรูญ (2560)	เพื่อต้องการมีบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปี และมีผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าและไม่อยากเป็นภาระของลูกหลาน
กองทุนประกันสังคม มาตรา 40	สุธามาศ โกมลสิงห์ (2560)	เพื่อต้องการใช้บริการทางการแพทย์ ของโครงการประกันสังคมและมีเงิน ออมไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ

ที่มา: สรุปและรวบรวมโดยผู้วิจัย

ตาราง 4 สรุปการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย	ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้วิธีการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
ณัฐริภัทร์ สุระเชษฐคุณสัน และคณะ (2558) การศึกษาวิจัยแนวทางนโยบายการ พัฒนาการสร้างสินทรัพย์ เพื่อการออม สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ	การออมของครัวเรือน	ข้อมูลทุติยภูมิและปฐภูมิเชิงปริมาณ การ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม	ทดสอบผ่านแบบจำลองทางสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์เชิง ปริมาณแบบถดถอยพหุคูณ
สุภาพร คล้ายเกตุ (2550) ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน เกษตรกรในประเทศไทย	การออมของครัวเรือน เกษตรกรในประเทศไทย	ข้อมูลทุติยภูมิ รายปี ระหว่าง 2520 - 2549	วิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐมิติ ในรูปแบบ สมการถดถอยเชิงซ้อน
มะลิวัลย์ แก้วแสน (2551) ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนใน ประเทศไทย	การออมของครัวเรือน ไทย	ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลารายปี 2255 - 2549 รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ ข้อมูลสถิติเชิงปริมาณด้วยสมการถดถอย OLS
จิรจันต์ วัฒนาก (2552) กลยุทธ์การตลาดสินเชื่อผ่อนชำระที่มีผล ต่อพฤติกรรมผู้บริโภค กรณีศึกษา สถาบันการเงินที่ไม่มีธนาคารพาณิชย์	ความต้องการและ พฤติกรรมของ ผู้บริโภค	ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่างด้วย แบบสอบถาม	การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ และทำการทดสอบ Chi-squares test และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผู้วิจัย	ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้ วิธีการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
อรุณี นุสธิ์ (2557) ปัจจัยอธิบายความพอใจเพียงจากการยอมรับเตรียมเกษียณของผู้มีงานทำในประเทศไทย	ความพึงพอใจ ยอมรับเกษียณ	ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจ (Survey) ข้อมูลแบบสอบถามโดยให้ผู้ตอบกรอกข้อมูลเอง	วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) และการตรวจสอบความเชื่อถือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค
ชลธิชา อัครนิรันดร์ (2552) การยอมรับเพื่อความมั่นคงยามสูงวัย	รายได้ การออมยามสูงวัย	สำรวจประชากรกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย อายุระหว่าง 50-59 ปี	การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ
ปิณฑุ์ อ่อนจันทร์ (2560) ปัจจัยที่มีผลต่อการออมในกองทุนการออมแห่งชาติของผู้ประกอบการอาชีพอิสระในอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่	จำนวนเงินออมและรูปแบบการออมเงิน	ศึกษาข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey research) ด้วยวิธีเก็บแบบสอบถาม	ทำการวิเคราะห์สถิติร้อยละด้วยสมการถดถอยโลจิสติก และสมการถดถอยพหุคูณ
ธารทิพย์ จินดาคำ (2557) การออมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม ของครัวเรือนไทยที่มีประชากรรุ่นเกิดล้าน: การเตรียมการสู่สังคมผู้สูงอายุ	ปริมาณการออม	ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554 สนง.สถิติแห่งชาติ	การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยม และการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติกแบบสองกลุ่ม

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย		ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้ วิชาการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
สุภาพพงษ์ ต้นสุภาพ (2559) ผลกระทบของการควบคุมตัวเองที่มีต่อการ ออม กรณีศึกษาบุคลากรของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ปริมาณเงินออม	ปริมาณเงินออม	ข้อมูลแบบปฐมภูมิ วิจัยเชิงสำรวจจากการเก็บ รวบรวมแบบสอบถาม	การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและเชิง อนุมาน
			ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสุ่ม แบบสะดวก (convenience sampling)	ทำการประยุกต์ใช้วิธีสมการประมาณค่า time-staircase procedure
อนุวัฒน์ ชลไพศาล (2558) พฤติกรรมการออมต่ำ ความไม่คงเส้นคงวา ของ การวางแผนข้ามเวลา และความรู้อัน ทางการเงิน	พฤติกรรมการออม	ปริมาณเงินออม	การศึกษาเชิงปริมาณจากการวิจัยเชิงสำรวจด้วย แบบสอบถาม โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย	การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและเชิง อนุมาน โดยใช้สมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression)
กฤษฎาส เลิศสงคราม (2555) พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการ ออมของพนักงานบริษัทพัฒนา อสังหาริมทรัพย์	พฤติกรรมการออม	จำนวนเงินออม รูปแบบการออม จุดมุ่งหมายการออม	ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณภาคตัดขวาง Panel Data	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการ ประมาณค่า Generalized Method of Moment Estimators
แสงสุรีย์ เสมอใจ (2559) พฤติกรรมการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของ ครัวเรือนไทย ภายใต้ความไม่แน่นอนด้าน รายได้	พฤติกรรมการออม	พฤติกรรมการออม	ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณภาคตัดขวาง Panel Data	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการ ประมาณค่า Generalized Method of Moment Estimators

ผู้วิจัย	ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้ วิชาการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
กาญจนา สมภารเพียร (2556)	พฤติกรรมกรรมการหอ ปัจจัยที่มีผลต่อการ ออกของแรงงานนอกระบบในตลาดนัดจุฬาร	ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่าง	วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ถดถอย เชิงซ้อน (Multiple Regression)
นกรินทร์ เจียวสว่าง (2558)	ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการหอเพื่อ เกษียณ: กรณีศึกษาข้าราชการกรมโยธาธิการ และผังเมือง	พฤติกรรมกรรมการหอ เกษียณ ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจโดยตอบ แบบสอบถาม	วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
สกุณา หวังเอียด (2558)	พฤติกรรมกรรมการหอเพื่อเตรียมตัวในการใช้ชีวิต หลังเกษียณ ของประชาชนในเขตเทศบาล นคร เชียงใหม่	พฤติกรรมกรรมการหอ เพื่อเกษียณ ข้อมูลปฐมภูมิ โดยเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง	ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิง พรรณนา
ณภัศา ชาราชีวิน (2558)	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการหอเงิน ส่วนบุคคลเพื่อการเกษียณ	พฤติกรรมกรรมการหอ เพื่อเกษียณ เป้าหมายการหอ	การวิเคราะห์โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ สมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอย เส้นตรงแบบพหุคูณ

ผู้วิจัย	ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้วิธีการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
ดารารักษ์ โคลิวิวัฒน์ (2558) การศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบการออมของข้าราชการกองทัพอากาศ	พฤติกรรม และรูปแบบการออม	ศึกษาข้อมูลจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95%
ปิยรัตน์ กฤษณามระ และคณะ (2554) พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออมของผู้ออม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	พฤติกรรม และรูปแบบการออม	ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการเก็บแบบสอบถามการสุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดตัวอย่าง	ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และพิจารณาจากความถี่ของค่าตอบที่เลือก
วันดี หิรัญสถาพร และคณะ (2556) การออมที่มีประสิทธิภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร	มูลค่าสินทรัพย์ และเงินออมในปัจจุบัน	ข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่าง Multistage Random Sampling	การวิเคราะห์ข้อมูลค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนฯ และวิเคราะห์สถิติไครส์แคร์
ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และสุวิมล เสงษ์พัฒนา (2557) การออม ความมั่งคั่ง และบานาน่าผู้สูงอายุของครัวเรือนไทย	รายได้ การออม ความมั่งคั่ง	ศึกษาข้อมูลระดับครัวเรือนจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2552 และผลสำรวจข้อมูลปฐมภูมิในต้นปี 2556	การวิเคราะห์แนวจุลภาค ทดสอบข้อสันนิษฐาน (Hypothesis testing) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสมการโครงสร้าง (Structural equations)

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้วิธีการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
ดวงฤทัย พรธเนศ (2552) รายได้ รายจ่าย หนี้สินและการออม ของครัวเรือนหาบเร่แผงลอย กรณีศึกษา : ชุมชนท่าพระจันทร์	รายได้ รายจ่าย หนี้สิน การออม	ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบสอบถาม	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และสมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression)
สุจิตรา สามัคคีธรรม (2560) พฤติกรรมการแสวงหาประโยชน์ของเกษตรกรที่ศึกษาเขตบางเขน	รายได้ รายจ่าย หนี้สิน การออม	ข้อมูลปฐมภูมิเชิงปริมาณ จากการสัมภาษณ์ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง	ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Multiple Regression Analysis, One-Way Analysis of Variance, และ Pearson Correlation
นวลลักษณ์ ประภัสสรกุล (2554) คุณภาพชีวิตของผู้ขายสินค้าหาบเร่และแผงลอย ในเขตกรุงเทพมหานคร	คุณภาพชีวิตของผู้ขาย ค่าหาบเร่แผงลอย	ศึกษาข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey research) ด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง	การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ด้วยการทดสอบค่า t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)
จิรเดช ภาณุรัตน์ (2558) การประเมินระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของประเทศไทย	รายได้ต่อการดำรงชีพ ขั้นพื้นฐานภายหลังเกษียณอายุ	การศึกษาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิอนุกรมเวลารายปี ในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2540 - 2559	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ การวิเคราะห์อนุกรมเวลาและสมการถดถอยอย่างง่าย

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้ วิชาการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
วรัญญา ทองทวีศรี (2552) รูปแบบการออมเพื่อการดำรงชีพยามชราภาพ ของประชาชนในเขตชนบท อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	รูปแบบการออมเพื่อการ ดำรงชีพยามเกษียณ	ข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ แบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่าง	ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความพึงพอใจใช้มาตรวัด ของลิเคิท์สเกล
ซาริ บุตรบำรุง (2555) รายได้และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมสู่ วัยสูงอายุของประชาชนอายุระหว่าง 30-40 ปี ใน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	รูปแบบการออมเพื่อ เตรียมพร้อมสู่วัยสูงอายุ	ศึกษาข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม	การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติโดยการแจกแจง ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ประมวลผลโดย คอมพิวเตอร์
ดร.สมชาย ฤทธิพันธุ์ และผศ.สุรสวัสดิ์ หุ่น พยนต์ (2548) โครงการศึกษาความเสี่ยงและความคุ้มครองทาง สังคม สำหรับแรงงานออกระบบในประเทศไทย "ทางเลือกสำหรับรูปแบบการออมและการออม เพื่อกำหนดอายุ"	รูปแบบการออมและการ ออมเพื่อการ เกษียณอายุ	ศึกษาข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและ ตำราทางวิชาการ และเก็บรวบรวมข้อมูลจาก การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเชิงลึก	ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปและใช้เทคนิคทาง สถิติ

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ตัวแปรตาม	ข้อมูลที่ใช้ วิชาการศึกษา และการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
เนษพร นาคสีเหลือง (2557) ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อม การเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่	รูปแบบและพฤติกรรมการ ออม	การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม	ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบไค
เจน จงจันสี (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุน การออมแห่งชาติ กรณี ศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร	แรงจูงใจจากการได้รับ ผลตอบแทนจากกองทุน การออมแห่งชาติ	ข้อมูลปฐมภูมิ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวม ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง	แบบจำลอง Binary Logistic ที่ประยุกต์ มาจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงโล จิก
มงคลชัย จำรูญ (2560) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินในกองทุน การออมแห่งชาติของแรงงานนอกระบบใน กรุงเทพมหานคร	ลักษณะการออมและการ ลงทุน จำนวนเงินออมใน กอช.	ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยวิธีการจัดสรรแบบ โควตาและการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก โดยใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิง พรรณนาและสถิติอนุมาน สมการ ถดถอยโลจิสติกส์และสมการถดถอยเชิง เส้นพหุคูณ

ที่มา: สรุปและรวบรวมโดยผู้วิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการอาศัยองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับการออมในการอธิบายปรากฏการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ผ่านแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อให้สามารถอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและนำมาซึ่งการกำหนดรูปแบบการออมเงินไว้ใช้จ่ายเมื่อยามเกษียณของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง

โดยผู้วิจัยจะเริ่มศึกษาข้อมูลเอกสารจากงานวิจัยต่างๆ อันเกี่ยวกับการออมและรูปแบบการออมทั่วไปของภาคครัวเรือนไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบบันทึกและกำหนดตัวแปรต่างๆ ที่อาจมีผลต่อการออมให้สอดคล้องกับแนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย จากนั้น ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ทั้งด้านข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยแบบบันทึกข้อมูลเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษา การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จะมุ่งเน้นทำการศึกษากลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food เท่านั้น ไม่รวมสินค้าชนิดอื่นๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยขายอาหารสตรีทฟู้ดในย่านที่มีชื่อเสียงตามที่หน่วยงานของรัฐประกาศ อย่างเช่น ย่านตลาดห้วยขวาง ตลาดสามย่าน ตลาดจตุฬาฯ ตลาดมศว และสี่ม บางรัก เป็นต้น และ 2) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยขาย

อาหารสตรีทฟู้ดย่านทั่วไป เช่น บริเวณริมทางเท้าตามห้างร้าน หรือตามแหล่งธุรกิจที่มีพนักงานออฟฟิศหรือแม้แต่ตามตรอก ซอก ซอยต่าง ๆ

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จะใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างตามสูตรการคำนวณของ Yamane (Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

กำหนดให้

n = จำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร
(อ้างอิงจำนวนผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ณ 21 ตุลาคม 2559 จำนวนทั้งหมด 10,676 ราย ซึ่งอาจไม่ใช่จำนวนของผู้ค้าหาบเร่อาหารสตรีทฟู้ดทั้งหมด)

e = ความคาดเคลื่อนของกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง
กำหนดให้เท่ากับ 0.01 และ 0.05

เมื่อแทนค่าสูตร

$$n = \frac{10,676}{1 + 10,676 (0.05)^2}$$

จะได้ $n \approx 385$ ตัวอย่าง ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 385 ชุด และเตรียมสำรองไว้อีก 15 ชุด กรณี ข้อมูลแบบบันทึกไม่สมบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 400 ชุด โดยทำการศึกษาในลักษณะการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกข้อมูลในแบบบันทึก ตามแหล่งพื้นที่ที่เป็นย่านอาหารสตรีทฟู้ดในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ปัจจัยด้านประชากร (เพศ อายุ สถานภาพ การสื่อสารภาษาต่างประเทศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และเปอร์เซ็นต์จำนวนผู้พักพิง)

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (ย่านหรือแหล่งค้าขาย ประเภทอาหาร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน หลักประกันทางเศรษฐกิจ ความสม่ำเสมอต่อการออม และสินทรัพย์ที่ถือครองของครัวเรือน)

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลการสุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูล มาวิเคราะห์ผ่านสมการถดถอยเชิงเส้นตรงและการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ ด้วยแบบจำลองสมการ

ถดถอยหลายตัวแปร เพื่อศึกษาผลกระทบและเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ภายใต้วิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยมีแบบจำลองดังนี้

$$\text{SAVING} = \beta_0 + x_1\beta_1 + x_2\beta_2 + \varepsilon$$

โดยที่ SAVING คือ จำนวนเงินออมของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย (SAVING)

x_1 เป็นชุดตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากร ประกอบด้วยตัวแปร เพศ (SEX), อายุ (AGE) สถานภาพ (STA) การสื่อสารภาษาต่างประเทศ (LANG) จำนวนสมาชิกในครอบครัว (NUM) และเปอร์เซ็นต์จำนวนผู้พักพิง (NUM1) โดยที่

SEX เป็นตัวแปรหุ่น ประกอบด้วย เพศชาย เพศหญิง

AGE เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ

STA เป็นตัวแปรหุ่น ประกอบด้วย สมรส โสด หม้าย หย่าร้าง

LANG เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย สื่อสารไม่ได้ สื่อสารได้

NUM เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ จำนวนสมาชิกในครอบครัว

NUM1 เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ เปอร์เซ็นต์จำนวนผู้พักพิง

x_2 เป็นชุดตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้ ย่านหรือแหล่งค้าขาย (ZONE) ประเภทอาหาร (GOODS) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (INCOME) ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน (DEBT) หลักประกันทางเศรษฐกิจ (BENEFIT) ความสม่ำเสมอการออม (TIME) และสินทรัพย์ที่ถือครองของครัวเรือน (ASSET) โดยที่

ZONE เป็นตัวแปรหุ่น ประกอบด้วย ย่านที่มีซึ่งเสี่ยง และย่านทั่วไป

GOODS เป็นตัวแปรเชิงหุ่น ประกอบด้วย อาหารประเภทส้มตำ ไก่ย่าง อาหารประเภทขนม ผลไม้ และอาหารประเภทเครื่องดื่ม

INCOME เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ประกอบด้วย รายได้หลักของผู้ประกอบกิจการ รายได้อื่น ๆ จากสมาชิกผู้มีงานทำ

DEBT เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ประกอบด้วย หนี้เงินกู้ยืมธนาคาร/สถาบันการเงิน หนี้ผ่อนบ้านพักอาศัย หนี้ผ่อนชำระยานพาหนะ หนี้ชำระสินค้า หนี้บัตรเครดิต

BENEFIT เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า บัตรรับรองสิทธิประกันสังคม

TIME เป็นตัวแปรหุ่น ประกอบด้วย ไม่มีกำหนด ฝากทุกเดือน ฝากทุก 3 เดือน ฝากทุก 6 เดือน ฝากทุก 12 เดือน

ASSET เป็นตัวแปรหุ่น ประกอบด้วย บ้าน ที่ดิน รถยนต์ รถจักรยานยนต์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบบันทึก เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบบันทึก ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ได้จัดลำดับเนื้อหาในแบบบันทึกออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา การสื่อสารภาษาต่าง จำนวนสมาชิกที่อยู่ในความดูแล จำนวนสมาชิกผู้มีงานทำ และจำนวนบุตรที่กำลังศึกษา

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนวันทำงาน หลักประกันทางเศรษฐกิจ ความสม่ำเสมอการออม รูปแบบการออม วัตถุประสงค์ของการออม และสินทรัพย์ที่ถือครองของครัวเรือน

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับความรู้ด้านการออมเงินเพื่อเกษียณอายุ ได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับการออม และทัศนคติด้านเกษียณอายุ

โดยใช้มาตราการวัดระดับอัตราส่วนของข้อมูล (Ratio Scale) มาปรับใช้ ตามการวัดทัศนคติของลิเคิร์ท ซึ่งแบ่งคะแนนทัศนคติออกเป็นช่วงเท่า ๆ กันเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยมาก

2. การตรวจสอบเครื่องมือ

การอธิบายผลการวิจัยของแบบบันทึกที่ใช้วัดระดับข้อมูลเป็นมาตราการวัดระดับอัตราส่วน โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	มีระดับความเห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	มีระดับความเห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	มีระดับความเห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	มีระดับความเห็นด้วยน้อยสุด

การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบบันทึก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานคร 400 ตัวอย่าง โดยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยอาหารสตรีทฟู้ดในย่านที่มีชื่อเสียงตามที่หน่วยงานของรัฐประกาศ เช่น ย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เยาวราช ตลาดราชวัตร ตลาดศรียาน เป็นต้น และ 2) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยอาหารสตรีทฟู้ดย่านทั่วไป เช่น บริเวณริมทางเท้าตามห้างร้าน หรือตามแหล่งธุรกิจที่มีพนักงานออฟฟิศหรือแม้แต่ตามตรอก ซอก ซอยต่าง ๆ โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการเก็บรวบรวมแบบบันทึก เป็นเวลา 3 เดือน จากนั้น รวบรวมข้อมูลมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางเศรษฐมิติ วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย พร้อมทั้งสรุปคำตอบของการวิจัยที่ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

3.6.1 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 1 จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อย่างเช่น การหาสัดส่วนร้อยละ การแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าฐานนิยม เพื่ออธิบายลักษณะและภาพรวมของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายในรูปของตารางแสดงสัดส่วนร้อยละให้เหมาะสมกับรูปแบบของข้อมูล

3.6.2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 2 จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงด้วยสมการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างที่มีผลต่อการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยกับปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสื่อสารภาษาต่างประเทศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว เบอร์เซ็นต์ จำนวนผู้พักพิง ย่านหรือแหล่งค้าขาย ประเภทอาหาร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน หลักประกันทางเศรษฐกิจ ความสม่ำเสมอต่อการออม และสินทรัพย์ที่ถือครอง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแหล่งที่มีชื่อเสียงและย่านทั่วไป โดยผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างในย่านที่มีชื่อเสียงตามที่หน่วยงานของภาครัฐประกาศ รวมถึงบริเวณริมทางเท้าตามห้างร้าน หรือแม้แต่ตามแหล่งธุรกิจที่มีพนักงานออฟฟิศจำนวนมาก ในขณะที่ที่พ่อค้าแม่ค้าตามตรอก ซอก ซอยต่าง ๆ จัดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างย่านทั่วไป ประกอบด้วย ตลาดสามย่าน ตลาดจุฬาฯ ตลาดห้วยขวาง ตลาด มศว สีลม และบางรัก ผ่านแบบบันทึกข้อมูลโดยอาศัยขั้นตอนการสัมภาษณ์ซึ่งมีความซับซ้อนทั้งในด้านของช่วงเวลาการประกอบกิจการและความสะดวกต่อการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ทำการคัดแบบบันทึกที่มีปัญหาหรือตอบคำถามไม่ครบถ้วนออก ทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้ทั้งหมด 148 ตัวอย่าง แบ่งเป็น กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยย่านที่มีชื่อเสียง จำนวน 72 ตัวอย่าง และกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยย่านทั่วไป จำนวน 76 ตัวอย่าง โดยแบ่งการพิจารณากลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะและภาพรวมของข้อมูลทั่วไปรวมถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงด้วยสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) ในการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะภาพรวมข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปด้านส่วนบุคคลและด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสื่อสารภาษาต่างประเทศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนสมาชิกผู้มีงานทำ และจำนวนบุตรที่กำลังศึกษา ประเภทอาหาร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน หลักประกันทางเศรษฐกิจ ความสม่ำเสมอการออม รูปแบบการออม วัตถุประสงค์ของการออม และสินทรัพย์ที่ถือครองของครัวเรือน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติด้านความรู้เกี่ยวกับการออมเงินเพื่อเกษียณอายุ ได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับการออม และทัศนคติด้านเกษียณอายุ โดยทำการอธิบาย

ในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในย่านที่มีชื่อเสียง จำนวน 72 คน และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในย่านทั่วไป จำนวน 76 คน ซึ่งมีรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตาราง 5 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	19	26.39	27	35.53
หญิง	53	73.61	49	64.47
รวม	72	100.00	76	100.00
อายุ				
น้อยกว่า ≤ 30 ปี	8	11.11	15	19.74
31 - 40 ปี	16	22.22	15	19.74
41 - 50 ปี	23	31.94	21	27.63
51 ปีขึ้นไป	25	34.72	25	32.89
รวม	72	100.00	76	100.00
สถานภาพ				
โสด	21	29.17	27	35.53
สมรส หย่าร้าง	51	70.83	49	64.47
รวม	72	100.00	76	100.00
ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ				
พูดได้	47	65.28	48	63.16
พูดไม่ได้	25	34.72	28	36.84
รวม	72	100.00	76	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว				
จำนวน 1 - 3 คน	24	33.33	19	25.00
จำนวน 4 - 6 คน	34	47.22	46	60.53
จำนวน 7 - 9 คน	12	16.67	6	7.89
จำนวน 10 คนขึ้นไป	2	2.78	5	6.58
รวม	72	100.00	76	100
จำนวนบุตรหลาน				
จำนวน 1 - 2 คน	40	55.56	34	44.74
จำนวน 3 - 4 คน	7	9.72	9	11.84
จำนวน 5 คนขึ้นไป	2	2.78	5	6.58
ไม่มี	23	31.94	28	36.84
รวม	72	100.00	76	100.00
จำนวนคนพิการ				
มี	4	5.56	2	2.63
ไม่มี	68	94.44	74	97.37
รวม	72	100.00	76	100.00
จำนวนผู้สูงอายุ				
จำนวน 1 - 2 คน	26	36.11	29	38.16
จำนวน 3 คนขึ้นไป	2	2.78	1	1.32
ไม่มี	44	61.11	46	60.53
รวม	72	100.00	76	100.00
จำนวนสมาชิกผู้มีงานทำ				
จำนวน 1 - 2 คน	42	58.33	39	51.32
จำนวน 3 - 4 คน	25	34.72	31	40.79
จำนวน 5 คนขึ้นไป	5	6.94	6	7.89
รวม	72	100.00	76	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนบุตรที่กำลังศึกษา				
จำนวน 1 - 2 คน	30	41.67	30	39.47
จำนวน 3 คนขึ้นไป	37	51.39	4	5.26
ไม่มี	5	6.94	42	55.26
รวม	72	100.00	76	100.00

จากตาราง 5 การแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 148 ตัวอย่าง ผลการสัมภาษณ์เชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 68.92 โดยกลุ่มตัวอย่างในย่านที่มีชื่อเสียงเป็นเพศหญิงร้อยละ 73.61 และเป็นเพศชายร้อยละ 26.38 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในย่านทั่วไปเป็นเพศหญิงร้อยละ 64.47 และเพศชายร้อยละ 35.53

ด้านอายุและสถานภาพของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 34.72 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 70.83 และรองลงมา คือ สถานภาพโสด ร้อยละ 29.17 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในย่านทั่วไปส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.89 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 64.47 และมีสถานภาพโสด ร้อยละ 35.53

ด้านความสามารถทางภาษา พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงมีความสามารถด้านภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 65.28 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่มีความสามารถด้านภาษาใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในย่านที่มีชื่อเสียง ร้อยละ 63.16

ด้านจำนวนสมาชิกผู้อยู่ในความดูแล พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 – 6 คน ร้อยละ 47.22 มีบุตรหลานและผู้สูงอายุ จำนวน 1 – 2 คน ร้อยละ 55.56 และร้อยละ 36.11 ตามลำดับ โดยมีสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้พิการที่อยู๋ในความดูแล ร้อยละ 5.56 ขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 – 6 คน ร้อยละ 60.53 มีบุตรหลานและผู้สูงอายุ

จำนวน 1 – 2 คน ร้อยละ 44.74 และร้อยละ 38.16 และมีสมาชิกในครอบครัวซึ่งเป็นผู้พิการที่อยู่
ในความดูแล ร้อยละ 2.63

ด้านจำนวนสมาชิกผู้มีงานทำ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มี
ชื่อเสียงส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวที่มีงานทำร้อยละ 58.33 จำนวน 1 – 2 คน รองลงมาคือ
ร้อยละ 34.72 จำนวน 3 – 4 คน และร้อยละ 6.94 มีสมาชิกผู้ที่มีงานทำ จำนวน 5 คนขึ้นไป
ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่มีสมาชิกผู้ที่มีงานทำร้อยละ
51.32 มีจำนวน 1 – 2 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 40.79 จำนวน 3 – 4 คน และร้อยละ 7.89 มี
สมาชิกผู้ที่มีงานทำ 5 คนขึ้นไป

ด้านจำนวนบุตรที่กำลังศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มี
ชื่อเสียงส่วนใหญ่มีบุตรที่กำลังศึกษา จำนวน 3 คนขึ้นไป ร้อยละ 51.39 รองลงมาคือ จำนวน 1 –
2 คน ร้อยละ 41.67 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่ไม่มีบุตร
ที่กำลังศึกษา ถึงร้อยละ 55.26 มีบุตรที่กำลังศึกษา จำนวน 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 และ
จำนวน 3 คนขึ้นไป ร้อยละ 5.26

ตาราง 6 แสดงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการทำงาน				
เคยทำงาน	44	61.11	43	56.58
ไม่เคยทำงาน	28	38.89	33	43.42
รวม	72	100.00	76	100.00
ประเภทอาหาร				
อาหารตามสั่ง ก๋วยเตี๋ยว ฯ (ร้านมีโต๊ะนั่ง)	11	15.28	18	23.68
ส้มตำ, ไก่ย่าง, ลูกชิ้นปิ้งทอด ฯ (รถเข็น)	28	38.89	22	28.95
ผลไม้, ขนมหวาน	19	26.39	23	30.26
เครื่องดื่ม	14	19.44	13	17.11
รวม	72	100.00	76	100.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อวัน	9,770.14	บาทต่อเดือน	6,322.63	บาทต่อเดือน
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	58,937.50	บาทต่อเดือน	48,776.32	บาทต่อเดือน
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	49,175.26	บาทต่อเดือน	51,131.05	บาทต่อเดือน
ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน	5,573.32	บาทต่อเดือน	2,856.58	บาทต่อเดือน
จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	6,494.10	บาทต่อเดือน	7,452.03	บาทต่อเดือน
ภาระหนี้สิน				
หนี้เงินกู้ยืมธนาคาร/สถาบันทางการเงิน	6	8.33	5	6.58
หนี้ผ่อนชำระบ้านที่พักอาศัย	10	13.89	8	10.53
หนี้ผ่อนชำระยานพาหนะ	9	12.50	6	7.89
หนี้ชำระสินค้าเงินผ่อน	5	6.94	2	2.63
หนี้นอกระบบ	12	16.67	8	10.53
ไม่มี	30	41.67	47	61.84
รวม	72	100.00	76	100.00
การออม				
ไม่มีการออม	16	22.22	16	21.05
มีการออม	56	77.78	60	78.95
รวม	72	100.00	76	100.00
การออมเพื่อเกษียณ				
ไม่มีการออม	31	43.06	32	42.11
มีการออม	41	56.94	44	57.89
รวม	72	100.00	76	100.00
การออมเงินนอกระบบ เช่น เล่นแชร์ ปลอ่ยกู้				
ไม่มีการออม	45	62.50	38	50.00
มีการออม	27	37.50	38	50.00
รวม	72	100.00	76	100.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการออม				
เก็บสะสมในรูปแบบเงินสด	28	38.89	22	28.95
บัญชีเงินฝากในสถาบันการเงิน	28	38.89	35	46.05
ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต	5	6.94	6	7.89
ซื้อสลากออมสิน สลากธกส	3	4.17	2	2.63
ไม่มี	8	11.11	11	14.47
รวม	72	100.00	76	100.00
วัตถุประสงค์ของการออม				
เพื่อใช้จ่ายยามเจ็บป่วย	36	50.00	29	38.16
เพื่อความมั่นคงและเป็นมรดกให้แก่บุตรหลาน	3	4.17	1	1.32
เพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน	10	13.89	4	5.26
เพื่อซื้อสินทรัพย์	3	4.17	4	5.26
เพื่อใช้เป็นทุนในการขยายกิจการ	3	4.17	3	3.95
เพื่อสำรองไว้ใช้จ่าย	8	11.11	21	27.63
เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามชรา	5	6.94	6	7.89
ไม่มี	4	5.56	8	10.53
รวม	72	100.00	76	100.00
ความสม่ำเสมอในการออม				
ไม่มี	8	11.11	11	14.47
ไม่มีกำหนด	36	50.00	41	53.95
มีกำหนด (ทุกเดือน, 3 เดือน, 6 เดือน)	28	38.89	24	31.58
รวม	72	100.00	76	100.00
หลักประกันทางเศรษฐกิจ				
มีบัตรสวัสดิการทางเศรษฐกิจ	66	91.67	69	90.79
ไม่มี	6	8.33	7	9.21
รวม	72	100.00	76	100.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สินทรัพย์ที่ถือครองของครัวเรือน				
มี	57	79.17	61	80.26
ไม่มี	15	20.83	15	19.74
รวม	72	100.00	76	100.00

จากตาราง 6 แสดงข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 148 ตัวอย่าง ผลการสัมภาษณ์เชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ใช้แรงงานในระบบข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท ร้อยละ 61.11 ขายอาหารประเภท ส้มตำ ไก่ย่าง ลูกชิ้นปิ้งทอด ฯ (รถเข็น) ร้อยละ 38.89 รองลงมาคือ ผลไม้ ขนมหวาน ร้อยละ 26.39 และขายเครื่องดื่ม ร้อยละ 19.44 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ใช้แรงงานในระบบร้อยละ 56.58 ขายอาหารประเภทผลไม้ ขนมหวาน ร้อยละ 30.26 รองลงมาคือ ส้มตำ ไก่ย่าง ลูกชิ้นปิ้งทอด ฯ (รถเข็น) ซึ่งมีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกันคือ 28.95

ด้านรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 58,937.5 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 49,175.26 บาท ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 48,776.31 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 51,131.05 บาท

ด้านภาระหนี้สิน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน 5,573.32 บาท โดยเป็นหนี้ในระบบ เช่น เงินกู้ยืมวัน ค่าเช่า ร้อยละ 16.67 รองลงมาคือ หนี้ผ่อนชำระบ้านที่พักอาศัย ร้อยละ 13.89 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่จะมีภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน 2,856.58 บาท โดยเป็นหนี้ในระบบเท่ากับหนี้ผ่อนชำระบ้านที่พักอาศัย โดยคิดเป็นร้อยละ 10.53 รองลงมาคือ หนี้ผ่อนชำระยานพาหนะ ร้อยละ 7.89

ด้านการออมของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มีการออม ร้อยละ 78.38 โดยกลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีการออม ร้อยละ 77.78 ออมเพื่อเกษียณ ร้อยละ 56.94 และ ออมนอกระบบ เช่น ปลอยกู้ เล่นแชร์ ร้อยละ 37.50 โดยมีจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน 6,494.10 บาท ซึ่งเป็นการออมในรูปของการสะสมเงินสดเท่ากับการออมเงินในสถาบันการเงิน ร้อยละ 38.89 มีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อใช้จ่ายยามเจ็บป่วย ร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ การออมเพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน ร้อยละ 13.89

ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่มีการออม ร้อยละ 78.95 ออมเพื่อเกษียณ ร้อยละ 57.89 และออมนอกระบบ เช่น ปลอยกู้ เล่นแชร์ ร้อยละ 50.00 โดยมีจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน 7,452.03 บาท เป็นการออมในสถาบันการเงิน ร้อยละ 46.05 รองลงมา คือ ออมในรูปของการสะสมเงินสด ร้อยละ 28.95 โดยมีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อใช้จ่ายยามเจ็บป่วย ร้อยละ 38.16 รองลงมา คือ การออมเพื่อสำรองไว้ใช้จ่าย ร้อยละ 27.63

ด้านหลักประกันทางเศรษฐกิจ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง 30 บาท) บัตรรับรองสิทธิประกันสังคม รวมถึงสินทรัพย์ที่ถือครองในครอบครัพบพบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีหลักประกันทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 91.67 และมีสินทรัพย์ที่ถือครองในครอบครับบ้าน ที่ดิน ยานพาหนะ ร้อยละ 79.17 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่มีหลักประกันทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 90.79 และมีสินทรัพย์ที่ถือครองในครอบครับบ้าน ที่ดิน ยานพาหนะ ร้อยละ 80.26

ตาราง 7 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการออมเงินของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย

3.1 ทัศนคติเกี่ยวกับการออม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การแบ่งรายได้เป็นเงินออม ก่อนนำไปใช้จ่ายอื่น ๆ ทำให้เรามีเงินเก็บสำรองไว้ใช้จ่ายในอนาคต					
ย่านมีชื่อเสียง	55	10	7	0	0
ย่านทั่วไป	53	18	4	1	0
รวม	108	28	11	1	0

ตาราง 7 (ต่อ)

3.1 ทศนคติเกี่ยวกับการออม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การมีภาระรายจ่ายและหนี้สินเยอะเกินกว่ารายได้ในแต่ละเดือน ทำให้เราไม่เหลือเงินไว้สำหรับเก็บออม					
ย่านมีชื่อเสียง	43	17	6	2	4
ย่านทั่วไป	47	19	7	0	3
รวม	90	36	13	2	7
การเก็บเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน ถือเป็นการออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นที่ไม่สามารถคาดเดารายจ่ายไว้ล่วงหน้าได้แน่นอน					
ย่านมีชื่อเสียง	45	21	6	0	0
ย่านทั่วไป	56	17	3	0	0
รวม	101	38	9	0	0
การสร้างนิสัย “ออมก่อนใช้” จะทำให้เราสามารถออมเงินได้อย่างสม่ำเสมอ					
ย่านมีชื่อเสียง	48	18	5	1	0
ย่านทั่วไป	44	25	6	1	0
รวม	92	43	11	2	0
ความมั่นคงหรือหลักประกันการดำเนินชีวิตในอนาคตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีเงินออม					
ย่านมีชื่อเสียง	48	21	2	1	0
ย่านทั่วไป	47	26	2	1	0
รวม	95	47	4	2	0

จากตาราง 7 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการออมเงินของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการแบ่งรายได้เป็นเงินออมก่อนนำไปใช้จ่ายอื่น ๆ ทำให้มีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต ร้อยละ 50.93 การมีภาระรายจ่ายและหนี้สินเกินกว่ารายได้ในแต่ละเดือน ทำให้ไม่เหลือเงินไว้ออม ร้อยละ 47.78 การเก็บเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน ถือเป็นการออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นที่ไม่สามารถคาดเดารายจ่ายไว้ล่วงหน้าได้แน่นอน ร้อยละ 44.55 การสร้างนิสัย “ออมก่อนใช้” จะทำให้เราสามารถออมเงินได้อย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 52.17 และร้อยละ 50.53 เห็นว่า ความมั่นคงหรือหลักประกันการดำเนินชีวิตในอนาคตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีเงินออม

ในขณะที่ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการแบ่งรายได้เป็นเงินออมก่อนนำไปใช้จ่ายอื่น ๆ ทำให้มีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต ร้อยละ 49.07 การมีภาระรายจ่ายและหนี้สินเกินกว่ารายได้ในแต่ละเดือน ทำให้ไม่เหลือเงินไว้ออม ร้อยละ 52.55 การเก็บเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน ถือเป็นภาระออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นที่ไม่สามารถคาดการณ์รายจ่ายไว้ล่วงหน้าได้แน่นอน ร้อยละ 55.45 การสร้างนิสัย “ออมก่อนใช้” จะทำให้เราสามารถออมเงินได้อย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 47.83 และร้อยละ 49.47 เห็นว่า ความมั่นคงหรือหลักประกันการดำเนินชีวิตในอนาคตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีเงินออม

ตาราง 8 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย

ทัศนคติเกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณ	ย่านมีชื่อเสียง		ย่านทั่วไป	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านคิดว่าจะเกษียณอายุหรือไม่ทำงานเมื่ออายุเท่าใด (ปี)				
ไม่เกิน 60 ปี	13	18.06	21	27.63
60 ปีขึ้นไป	59	81.94	55	72.37
รวม	72	100.00	76	100.00
ท่านคิดว่าหลังเกษียณอายุหรือไม่ได้ทำงาน ท่านจะมีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายยามเกษียณหรือไม่				
เพียงพอ	49	68.06	48	63.16
ไม่เพียงพอ	23	31.94	28	36.84
รวม	72	100.00	76	100.00
ท่านทราบหรือไม่ว่า ภาครัฐได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ขึ้น โดยให้ประชาชนทั่วไปสามารถเป็นสมาชิก เพื่อเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ				
ทราบ	24	33.33	10	13.16
ไม่ทราบ	48	66.67	66	86.84
รวม	72	100.00	76	100.00
ท่านทราบหรือไม่ว่า ท่านสามารถสมัครสมาชิกกองทุนประกันสังคม มาตรา 40 เพื่อรับสิทธิบำนาญได้				
ทราบ	28	38.89	28	36.84
ไม่ทราบ	44	61.11	48	63.16
รวม	72	100.00	76.00	100.00

ตาราง 8 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ร้อยละ 81.94 ของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่จะยังคงทำงานต่อไปถึงแม้จะมีอายุถึงวัยเกษียณแล้ว และกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวคิดว่าตนจะมีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายยามเกษียณ ร้อยละ 68.06 ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ร้อยละ 66.67 และร้อยละ 61.11 ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนประกันสังคม มาตรา 40 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในย่านทั่วไปส่วนใหญ่คิดว่าถึงแม้อายุครบ 60 ปีแล้วก็ยังคงทำงานต่อ ร้อยละ 72.37 คิดว่ามีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายยามเกษียณ ร้อยละ 63.16 ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ร้อยละ 86.84 และร้อยละ 63.16 ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนประกันสังคม มาตรา 40

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อการออมเงินของกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regressions) ในการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวแปรที่มีผลต่อการออมของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 148 ตัวอย่าง หลังทำการรวบรวมแบบบันทึกจึงทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Dependent variable) และตัวแปรอิสระ (Independent variables) ทั้งหมด 16 ตัวแปร ภายใต้แบบจำลองดังนี้

$$\text{SAVING} = \beta_0 + x_1\beta_1 + x_2\beta_2 + \epsilon$$

จากสมการข้างต้น SAVING (ตัวแปรตาม) คือ จำนวนเงินออมของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย ซึ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ โดยในแบบบันทึกกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเป็นระบุจำนวนเงินออมต่อเดือน ไม่ว่าจะเป็น การออมกับสถาบันการเงิน การเก็บสะสมเงินสดไว้กับตัว การเล่นแชร์ การซื้อสลาก หรือแม้แต่การซื้อกองทุนต่าง ๆ

ในส่วนของตัวแปรอิสระจะประกอบไปด้วย 2 ชุด ชุดที่ 1 (X_1) เป็นชุดตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ เพศ (SEX) สถานภาพ (STA) การสื่อสารภาษาต่างประเทศ (LANG) เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ และอายุ (AGE) จำนวนสมาชิกในครอบครัว (NUM) และเปอร์เซ็นต์จำนวนผู้พักพิง (NUM1) เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ขณะที่ตัวแปรอิสระชุดที่ 2 (X_2) เป็นชุดตัวแปรที่เกี่ยวกับ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยตัวแปร ย่านหรือแหล่งค้าขาย (ZONE) อาหารประเภท ส้มตำ ไก่ย่าง (GOOD1) อาหารประเภท ขนม ผลไม้ (GOOD2) อาหารประเภทเครื่องดื่ม (GOOD3) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (INCOME) ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน (DEBT) หลักประกันทางเศรษฐกิจ (BENEFIT) การออมแบบไม่มีกำหนด (TIME1) การออมแบบมีกำหนด (TIME2) และสินทรัพย์ที่ถือครองของครัวเรือน (ASSET) ซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Gretl ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ตามแบบจำลอง

Variables	Coefficient	Std. Error	t-ratio	p-value	
const	4079.78	4001.26	1.02	0.3098	
ZONE (ย่านหรือแหล่งค้าขาย)	-2071.55	1132.62	-1.829	0.0697	*
SEX (เพศ)	-1322.61	1252.94	-1.056	0.2931	
AGE (อายุ)	34.1335	52.312	0.6525	0.5152	
STA (สถานภาพ)	-690.883	1408.87	-0.4904	0.6247	
LANG (การสื่อสารภาษาต่างประเทศ)	-1287.09	1144.35	-1.125	0.2628	
NUM (จำนวนสมาชิกในครอบครัว)	24.8044	338.064	0.07337	0.9416	
NUM1 (เปอร์เซ็นต์จำนวนผู้พักพิง)	-19.6541	28.3046	-0.6944	0.4887	
GOODS1 (อาหารประเภท ส้มตำ ไก่ย่าง)	894.822	1877.41	0.4766	0.6344	
GOODS2 (อาหารประเภท ขนม ผลไม้)	447.185	1922.63	0.2326	0.8164	
GOODS3 (อาหารประเภท เครื่องดื่ม)	-876.764	2070.03	-0.4236	0.6726	
INCOME (รายได้เฉลี่ยต่อเดือน)	0.0351594	0.0135464	2.595	0.0105	**
DEBT (ภาระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน)	-0.0758001	0.0875226	-0.8661	0.388	
BENEFIT (หลักประกันทางเศรษฐกิจ)	-2932.18	1811.13	-1.619	0.1079	
TIME1 (การออมไม่มีกำหนด)	7091.2	1741.74	4.071	<0.0001	***
TIME2 (การออมมีกำหนด)	2373.61	1292.32	1.837	0.0685	*
ASSET (สินทรัพย์ถือครอง)	1122.71	1432.12	0.784	0.4345	
Statistics based on the weighted data:					
Sum squared resid	315.216	S.E. of regression		1.5512	
R-squared	0.259572	Adjusted R-squared		0.16914	
F(16, 131)	2.870298	P-value(F)		0.00049	

ตาราง 9 (ต่อ)

Statistics based on the weighted data:			
Log-likelihood	-265.9503	Akaike criterion	565.901
Schwarz criterion	616.8532	Hannan-Quinn	586.603
rho	0.011757	Durbin-Watson	1.97638
Statistics based on the original data:			
Mean dependent var	6986.007	S.D. dependent var	22130.2
Sum squared resid	6.95E+10	S.E. of regression	23040.1

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญที่ช่วงเชื่อมั่น 90% ** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ช่วงเชื่อมั่น 95% และ
***หมายถึง มีนัยสำคัญที่ช่วงเชื่อมั่น 99%

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ค่าผลกระทบส่วนเพิ่ม รวมทั้งการหาระดับนัยสำคัญทางสถิติตามแบบจำลอง ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงถดถอยแบบพหุคูณ หลังทำการตรวจสอบปัญหาของแบบจำลองด้วยวิธี Multicollinearity, Heteroscedasticity, Autocorrelation และ Specification Error แล้ว

พบเพียงปัญหา Heteroscedasticity จึงดำเนินการแก้ไขด้วยวิธีการ Weighted Least Square (WLS) พร้อมทั้ง Robust Standard Error แล้ว พบว่า ตัวแปรอิสระตามแบบจำลองข้างต้นสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 25 ค่า F-statistic เท่ากับ 2.870 จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 คน เมื่อพิจารณาจากค่า R^2 มีค่า 0.259 นั้น สามารถอธิบายจำนวนเงินออมของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 25.9 และเมื่อพิจารณาค่า Adjusted R^2 เท่ากับ 0.169 ที่มีค่าเข้า R^2 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีประโยชน์ต่อแบบจำลอง เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่า Sig. F มีค่าเท่ากับ 0.000 จึงสามารถอธิบายได้ว่า R^2 ในระดับประชากรไม่เท่ากับ 0 ซึ่งถือว่าตัวแปรตามแบบจำลองนี้สามารถนำมาใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรทั้งหมด 16 ตัวแปร ปรากฏว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ร้อยละ 95 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ตามลำดับ ประกอบด้วย แหล่งหรือย่านขายอาหาร Street food รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และความสม่ำเสมอของการออม สามารถอธิบายสมการได้ดังนี้

$$\text{SAVING} = 4,079.78 - 2,071.55(\text{ZONE}) + 0.0351(\text{INCOME}) + 7,091.20(\text{TIME1}) + 2,373.61(\text{TIME2})$$

ย่านหรือแหล่งขายอาหาร Street food (ZONE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ซึ่งหมายความว่า พ่อค้าแม่ค้าที่ขายอาหารริมทางในย่านทั่วไปจะมีการอมน้อยกว่ากลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่ค้าขายในย่านที่มีชื่อเสียงอยู่ 2,071.55 บาท เนื่องจากย่านที่มีชื่อเสียงของอาหารริมทาง Street food นอกจากจะมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสนับสนุนช่วยให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ที่ดีกว่า ส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าในย่านที่มีชื่อเสียงสามารถออมเงินได้มากกว่าพ่อค้าแม่ค้าในย่านทั่วไป

ถัดมาเป็นตัวแปรในเรื่องของรายได้ เมื่อทำการวิเคราะห์ตัวแปรรายได้ต่อเดือนของพ่อค้าแม่ค้าอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง พบว่า การมีรายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มีการออมเพิ่มขึ้น โดยที่เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 บาท จะส่งผลให้มีการออมเพิ่มขึ้น 0.03 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 95 หรือกล่าวโดยง่าย คือ หากพ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้น 100 บาทก็จะออมเงินเพิ่มขึ้น 3 บาท คิดเป็นร้อยละ 3 ซึ่งการที่ตัวเลขดังกล่าวเป็นจำนวนเงินออมที่ไม่มากนักอาจจะสะท้อนได้ถึงภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยที่ต้องแบกรับสูงตามแนวคิดทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต ซึ่งเงินที่เหลือจากการบริโภคอาจไม่เพียงพอในเก็บออมได้เสมอไป จึงส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าที่มีรายได้ที่ดีจะมีการออม แต่เป็นการออมในระดับที่ออมได้ไม่มากเท่าที่ควร

และปัจจัยสุดท้ายที่มีอิทธิพลต่อการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ตัวแปรด้านความสม่ำเสมอของการออม ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่าตนมีวินัยทางการเงินในระดับปานกลางหรือออมเงินได้ไม่สม่ำเสมอเป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น 7,091.2 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 99 ในขณะที่กลุ่มที่ระบุว่าตนมีวินัยทางการเงินอย่างสม่ำเสมอจะมีการออมเพิ่มขึ้น 2,373.61 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 90 เนื่องจาก

การมีรายได้ที่ไม่แน่นอนประกอบกับการมีรายจ่ายที่สูงขึ้นตามสภาวะเศรษฐกิจเป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้ามีการออมได้แต่ไม่สม่ำเสมอ การออมโดยไม่ถูกบีบบังคับให้ต้องออมทุกเดือน ในจำนวนเงินเท่าๆ กัน จึงมีส่วนสนับสนุนให้พ่อค้าแม่ค้าอาชีพหาบเร่แผงลอยมีการออมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และนอกจาก 3 ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ยังพบว่า มีปัจจัยอื่นๆ ที่น่าสนใจซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์ต่อการออม ถึงแม้ว่าปัจจัยที่เหลือเหล่านี้จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการออมก็ตาม ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ตัวแปรเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศหญิงจะมีการออมน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายอยู่ 1,322.61 บาท ขณะที่ตัวแปรอายุจะมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นทุก ๆ 1 ปี จะส่งผลให้มีการออมเพิ่มขึ้น 34.13 บาท ด้านตัวแปรสถานะภาพเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการออม ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พ่อค้าแม่ค้าที่มีสถานภาพสมรสมีการออมน้อยกว่าพ่อค้าแม่ค้าที่มีสถานะโสด 690.88 บาท

ถัดมาเป็นตัวแปรด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ศักยภาพในการออมมีแนวโน้มลดลงเมื่อมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น หรืออาจจะกล่าวได้ว่า เมื่อจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 คน มีการออมเงินเพิ่มขึ้นเพียง 24.80 บาท สอดคล้องกับ กฤตภาส เลิศสงคราม (2555) ที่กล่าวว่า ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 4 คนขึ้นไป จะมีการออมน้อยลง และเมื่อทำการวิเคราะห์เปอร์เซ็นต์จำนวนผู้พักพิงในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้พักพิงสูงจะมีแนวโน้มที่จะทำการออมต่ำร้อยละ 19.65

ตัวแปรความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น พบว่า พ่อค้าแม่ค้าที่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศจะมีการออมมากกว่าพ่อค้าแม่ค้าที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ร้อยละ 1,287.09 บาท ตัวแปรประเภทอาหาร พบว่า พ่อค้าแม่ค้าที่ขายอาหารประเภท ส้มตำ ไก่ย่าง (รถเข็น) มีการออมมากกว่าพ่อค้าแม่ค้าที่ขายอาหารประเภทอื่นร้อยละ 894.82 บาท รองลงมา คือ พ่อค้าแม่ค้าขายขนม และผลไม้ต่าง ๆ มีการออมน้อยร้อยละ 447.18 บาท ในขณะที่พ่อค้าแม่ค้าขายเครื่องดื่มกลับมีการออมน้อยถึงร้อยละ 876.76 บาท ตัวแปรภาระหนี้สินต่อเดือน พบว่า การมีภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจะเป็นอุปสรรคที่จะส่งผลให้ความสามารถในการออมน้อยลง

ตัวแปรในเรื่องของหลักประกันทางเศรษฐกิจ เช่น บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า พ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่มีบัตรหลักประกันทางเศรษฐกิจจะมีการออมน้อย

ร้อยละ 2,923.18 บาท และปัจจัยสุดท้ายที่มีความสัมพันธ์กับการหอม คือ ตัวแปรด้านสินทรัพย์ที่ถือครองในครอบครัว และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบจำลอง พบว่า พ่อค้าแม่ค้าที่มีสินทรัพย์ถือครองในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ ส่งผลให้มีการหอมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1,122.71 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ นครินทร์ เจียวสว่าง (2558) และสุจิตรา สามัคคีธรรม (2560) โดยกลุ่มตัวอย่างในย่านที่มีชื่อเสียงมีสินทรัพย์ถือครองในครอบครัว ร้อยละ 79.17 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างย่านทั่วไปมีสินทรัพย์ถือครองในครอบครัวถึง ร้อยละ 80.26

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ถึงแม้ว่าประชากรไทยในปัจจุบันจะมีความรู้เกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณ แต่พวกเขาเหล่านั้นยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณอายุอย่างเท่าที่ควร ซึ่งการออมเพื่อเกษียณเป็นหนึ่งในหนทางของการสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ งานวิจัยฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาในประเด็นของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุไว้อย่างไร และมีปัจจัยใดที่จะส่งผลให้เกิดการออมเงินเพื่อเกษียณอายุ ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้มีจุดเด่นที่แตกต่างจากงานในอดีตที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาด้านวิถีชีวิต การดำเนินชีวิต และพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง ในขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับการออมเพื่อเกษียณอายุยังมีไม่มากนัก อีกทั้ง งานวิจัยฉบับนี้ ยังได้แบ่งผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่ขายในย่านที่มีชื่อเสียงของอาหารสตรีทฟู้ด และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าขายอาหารสตรีทฟู้ดในย่านทั่วไป เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบได้ถึงรูปแบบการออม พฤติกรรมการออม รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการออมเงินเพื่อเกษียณของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ที่ได้จากแบบบันทึกโดยอาศัยขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงสำรวจกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง ตามแหล่งที่มีชื่อเสียงขายอาหารสตรีทฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะและภาพรวมทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ผ่านแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) พร้อมทั้ง ได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption) มาประยุกต์ใช้ร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการออมของกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 148 คน แบ่งเป็น กลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยย่านที่มีชื่อเสียง จำนวน 72 คน และกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยย่านทั่วไป จำนวน 76 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

จากการผลการสัมภาษณ์เชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น พบว่า ผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทั่วไปเป็นผู้ค้าขายที่มีพื้นที่ขายที่แน่นอน บางรายอาจเร่ขายไปตามจุดต่างๆ ที่มีผู้คนสัญจรอย่างหนาแน่น โดยเริ่มค้าขายตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น และบางรายเริ่มทำการค้าขายในช่วงบ่ายจนถึงช่วงเวลากลางคืน อย่างเช่น ย่านตลาดนัดกลางคืนที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และส่วนใหญ่พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยจะค้าขายเป็นประจำทุกวันไม่มีวันหยุดที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับฤดูกาล หรือแม้แต่ตามสภาวะเศรษฐกิจจึงส่งผลให้รายได้ในแต่ละเดือน มีความไม่แน่นอนและไม่สามารถประมาณการได้อย่างชัดเจน โดยพ่อค้าแม่ค้าในย่านที่มีชื่อเสียงจะมีรายได้ที่ดีกว่าพ่อค้าแม่ค้าในย่านทั่วไป นั่นอาจเป็นเพราะย่านที่มีชื่อเสียงมีจำนวนนักท่องเที่ยวค่อนข้างมากทำให้พ่อค้าแม่ค้าค้าขายมีรายได้ที่ดีและมีกำไร

ความไม่แน่นอนของรายได้ ประกอบกับภาระค่าใช้จ่ายที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องตามทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต ที่กล่าวว่า รายได้ของเราจะเพิ่มขึ้นและลดลงตามอายุ ในขณะที่รายจ่ายของเรากลับเพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงอายุขัยนั้น ยังสะท้อนถึงความสามารถและศักยภาพในการออมของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย โดยที่หากเดือนไหนหรือฤดูกาลใดค้าขายดี และมีกำไรเหลือพอก็จะเก็บออม แต่ถ้าหากเดือนไหนค้าขายได้กำไรน้อยหรือขาดทุน จำต้องลดปริมาณการค้าขายหรือต้องหยุดทำการค้าขายชั่วคราว เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น และบางรายอาจต้องทำการกู้ยืมเงินเพื่อใช้เป็นทุนให้สามารถดำเนินการค้าขายต่อไปได้ โดยจะเห็นว่า รายได้ส่วนใหญ่ของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอย นอกจากจะนำมาใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวแล้ว ยังถูกใช้เป็นทุนหมุนเวียนเพื่อประกอบการค้าขายมากกว่านำมาเพื่อการเก็บออม

และจากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมเงินในสถาบันการเงินและเก็บสะสมเงินสดมากถึงร้อยละ 76.35 อย่างเช่น การฝากเงินกับธนาคารต่างๆ การเล่นแชร์ หรือแม้แต่การปล่อยกู้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมองว่า การเก็บเงินด้วยวิธีนี้สามารถดำเนินการได้ง่ายและสะดวกต่อการนำเงินออกมาใช้ ซึ่งเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการออมที่คล้ายคลึงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างในย่านที่มีชื่อเสียงเลือกทำการออมด้วยการสะสมเงินสดร้อยละ 38.89 เท่ากับการออมในสถาบันการเงิน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในย่านทั่วไปส่วนใหญ่เลือกทำการออมในสถาบันการเงินร้อยละ 46.05 รองลงมา คือ ออมในรูปแบบของการสะสมเงินสดร้อยละ 28.95 ซึ่งการออมดังกล่าว ล้วนแต่เป็นการออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามเจ็บป่วยและใช้จ่ายในยามฉุกเฉินเท่านั้น ในขณะที่การออมไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณมีเพียงร้อยละ

7.43 นั้นอาจจะสะท้อนถึงการขาดความตระหนักรู้และความสำคัญของการออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเกษียณอายุในอนาคต

สำหรับผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 ซึ่งทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมตามแบบจำลอง ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ทั้งด้านความสัมพันธ์ของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ค่าผลกระทบบส่วนเพิ่ม รวมทั้งระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยหลังจากทำการตรวจสอบปัญหา Multicollinearity, Heteroscedasticity, Autocorrelation, และ Specification Error แล้วพบเพียงปัญหา Heteroscedasticity จึงดำเนินการแก้ไขด้วยวิธีการ Weighted Least Square (WLS) พร้อมทั้ง Robust Standard Error พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย แหล่งหรือย่านขายอาหาร Street food รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และความสม่ำเสมอของการออม

ผลการศึกษา พบว่า พ่อค้าแม่ค้าที่ขายอาหารริมทางในย่านทั่วไปจะมีการอมน้อยกว่ากลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่ค้าขายในย่านที่มีชื่อเสียงอยู่ 2,071.55 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 90 ทั้งนี้ เนื่องจากย่านที่มีชื่อเสียงของอาหารริมทาง Street food นอกจากจะมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสนับสนุนช่วยให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ที่ดี ส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าในย่านที่มีชื่อเสียงสามารถออมเงินได้มากกว่าพ่อค้าแม่ค้าในย่านทั่วไป

ถัดมาเป็นตัวแปรในเรื่องของรายได้ เมื่อทำการวิเคราะห์ตัวแปรรายได้ต่อเดือนของพ่อค้าแม่ค้าอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง พบว่า การมีรายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มีการออมเพิ่มขึ้น โดยที่ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 บาท จะส่งผลให้มีการออมเพิ่มขึ้น 0.03 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ร้อยละ 95 หรือกล่าวโดยง่าย คือ หากพ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้น 100 บาทก็จะออมเงินเพิ่มขึ้น 3 บาท คิดเป็นร้อยละ 3 การที่ตัวเลขดังกล่าวเป็นจำนวนเงินออมที่ไม่มากนัก นั้นอาจจะสะท้อนได้ถึงภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยที่ต้องแบกรับสูงตามแนวคิดทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต เงินที่เหลือจากการบริโภคอาจไม่เพียงพอต่อการเก็บออมได้เสมอไป จึงส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าที่มีรายได้ที่ดีจะมีการออม แต่เป็นการออมในระดับที่ออมได้ไม่มากเท่าที่ควร

และปัจจัยสุดท้ายที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ คือ ตัวแปรความสม่ำเสมอของการออม ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่าตนมีวินัยทางการเงินในระดับปานกลางหรือออมเงินได้ไม่สม่ำเสมอเป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น 7,091.2 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 99 ในขณะที่ กลุ่มที่ระบุว่าตนมีวินัยทางการเงินอย่างสม่ำเสมอจะมีการออม

เพิ่มขึ้น 2,373.61 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 90 เนื่องจากการมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ประกอบกับการมีรายจ่ายที่สูงขึ้นตามสถานะเศรษฐกิจเป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าออมได้ แต่ไม่สม่ำเสมอ การออมโดยไม่ถูกบีบบังคับให้ต้องออมเงินทุกเดือน ในจำนวนเท่าๆ กัน จึงมีส่วนสนับสนุนให้พ่อค้าแม่ค้าอาชีพหาบเร่แผงลอยมีการออมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเกษียณเป็นหนทางหนึ่งของการสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณและปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลให้เกิดการออมเงินของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food ตามย่านที่มีชื่อเสียงและย่านทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษา พบว่า พ่อค้าแม่ค้าอาชีพหาบเร่แผงลอยทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่เก็บสะสมเงินสดไว้กับตัว ไม่ว่าจะเป็นการเล่นหวย การเล่นแชร์ หรือแม้แต่การปล่อยกู้ และการฝากเงินในสถาบันการเงินต่างๆ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมองว่าการเก็บเงินด้วยวิธีนี้มีสภาพคล่องสูง ทำให้พวกเขาสามารถนำเงินออกมาใช้จ่ายได้สะดวกและรวดเร็ว หากพิจารณาพฤติกรรมการออมดังกล่าวแล้ว สะท้อนให้เห็นว่าพ่อค้าแม่ค้าที่มีการออมส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นการออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากกว่าการออมเงินไว้ใช้ในยามเกษียณอายุ ขณะที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลให้เกิดการออมเงินของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง ประกอบด้วย ย่านหรือแหล่งค้าขายรายได้ต่อเดือน และความสม่ำเสมอของการออม โดยย่านหรือแหล่งค้าขายที่มีชื่อเสียง นอกจากจะมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่นแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่สามารถช่วยให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ที่ดีและมีวินัยในการออมได้อย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า พ่อค้าแม่ค้ากลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street food จำนวนมาก ยังขาดการเตรียมความพร้อมทางด้านการเงินเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามเกษียณ ถึงแม้ในปัจจุบันภาครัฐได้ดำเนินนโยบายการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ครอบคลุมประชากรทุกคนในประเทศ ให้สามารถเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ ความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งความคาดหวังที่จะพึ่งพาเพียงสวัสดิการจากภาครัฐจัดให้นั้น ไม่อาจเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และยังส่งผลให้คุณภาพชีวิตหลังเกษียณของผู้สูงอายุต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความยากจนในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เป็นเพียงกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่ขายอาหารริมทางย่านที่มีชื่อเสียงและย่านทั่วไปที่กระจายตัวอยู่ตามแหล่งตลาดสามย่าน ตลาดจุฬา ตลาดห้วยขวาง มศว ย่านสีลม และบางรัก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ย่านหรือแหล่งที่มีประชากรและนักท่องเที่ยวอยู่อย่างหนาแน่นจะเป็นแรงสนับสนุนให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้ดีและมีกำลังทรัพย์เหลือในการออม จึงมีข้อเสนอเบื้องต้นคือภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีสถานที่ที่เป็นแหล่งขายอาหารริมทาง Street food ของแต่ละเขตในกรุงเทพมหานครอย่างชัดเจน เพื่อช่วยให้กลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยได้มีแหล่งทำการค้าขายและกระจายรายได้ให้แก่พ่อค้าแม่ค้าได้อย่างทั่วถึง และยังเป็นการช่วยลดปริมาณพ่อค้าแม่ค้าที่ค้าขายบริเวณริมทางเท้าที่กีดขวางการสัญจรตามตรอก ซอก ซอยต่างๆ ให้ง่ายต่อการจัดระเบียบของภาครัฐ

นอกจากนี้ การส่งเสริมและเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการออมเพื่อเกษียณและภาระที่ต้องแบกรับในอนาคต จะเป็นส่วนที่ช่วยให้ประชาชนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญต่อการออมเพื่อเกษียณเพิ่มขึ้น ไม่ที่จะเป็นการสร้างแรงจูงใจในของเรื่องสิทธิประโยชน์ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาล รวมถึงอัตราผลตอบแทนของกองทุนการออมต่างๆ และยังเป็นการแบ่งเบาภาระงบประมาณของภาครัฐและประชากรวัยทำงานในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต นำมาซึ่งความกินดีอยู่ดีของประชาชนในประเทศควบคู่ไปกับการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

MoneyHUB.in.th. (2559). การออมเงิน: ข้อดีข้อเสียของการออมเงินแบบต่างๆ. Retrieved from

<https://moneyhub.in.th/article/pros-and-cons-of-saving-money/>

WIEGO และโฮมเน็ต ประเทศไทย. (2560). รายงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร : ข้อควรพิจารณาสำหรับผู้

กำหนดนโยบาย(10 มิถุนายน 2561). Retrieved from file:///D:/EC521%20ระเบียบวิจัย/

Review%20งานวิจัย/WIEGO%20และโฮมเน็ต%20ประเทศไทย%20(2560)%20รายงานนอกระบบใน
กรุงเทพมหานคร.pdf

Yamane, T. (1973). *Statistics: an Introduction Analysis*. 3rd ed New York: Har-per and
Raw.

กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัทพัฒนา

อสังหาริมทรัพย์. (สารนิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

กองทุนการออมแห่งชาติ. (2554). พรบ.กองทุนการออมแห่งชาติ. Retrieved from <http://www.nsf.or.th>

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (2561). การออมเพื่อการเกษียณ. Retrieved from

<https://www.gpf.or.th/thai2013/about/pension-type.asp>

กาญจนา สมภารเพียร. (2556). พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของแรงงานนอกระบบในตลาด

นัดจุจักร. (สารนิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.

เจน จงจันดี. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ กรณี ศึกษาในเขต

กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ.

ชลธิชา อัศวินรัตน์. (2552). การออมเพื่อความมั่นคงยามสูงวัย. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

(ประชากรศาสตร์)), วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ชาวี บุตรบำรุง. (2555). รายได้และรูปแบบการออมเพื่อการเตรียมพร้อมสู่วัยสูงอายุของประชาชน อายุระหว่าง

30-40 ปี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
กรุงเทพฯ.

ณพ วณช. (2559). เมืองหลวงแห่ง “Street Food” Retrieved from <https://daily.rabbit.co.th>

ณัฐริภัทร์ สุระเชษฐคมสัน และคณะ. (2558). การศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการสร้างสินทรัพย์ เพื่อการ
ออมสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.

- ดวงฤทัย พรธเนศ. (2552). รายได้รายจ่าย หนี้สินและการออม ของครัวเรือนหาบเร่แผงลอยกรณีศึกษา: ชุมชนท่าพระจันทร์. (ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตรรัฐกิจ)), คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ดารามรรณ โคสิริวิวัฒน์. (2558). การศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบการออมของข้าราชการกองทัพอากาศ. (ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตรรัฐกิจ)), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และสุวิมล เสงพัฒนา. (2557). โครงการวิจัย การออม ความมั่นคง และบำนาญผู้สูงอายุของครัวเรือนไทย. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการการเงิน. Retrieved from <https://www.1213.or.th/th/moneymgt/save/Pages/save.aspx>
- ธารทิพย์ จินดาคำ. (2557). การออมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม ของครัวเรือนไทยที่มีประชากร รุ่นเกิดล้าน: การเตรียมการสู่สังคมผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์. ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- นครินทร์ เจียวสว่าง. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง. (ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. (เศรษฐศาสตรรัฐกิจ)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นฤมล นิราทร. (2548). หาบเร่อาหาร: ความสำเร็จและตัวบ่งชี้. วิทยาลัย สหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปิติพันธ์ อ่อนจันทร์ และพิทักษ์ ศรีสุขใส. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมในกองทุนการออมแห่งชาติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ในอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 12(1).
- มงคลชัย จำรูญ และธวัชรรัตน์ สุวรรณะ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนการออมแห่งชาติของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 8(2), 312-321.
- มะลิวัลย์ แก้วแสน. (2551). ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์. ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์)), บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- วรัญญา ทองทวีศรี. (2552). รูปแบบการออมเพื่อการดำรงชีพยามชราภาพของประชาชนในเขตชนบท อำเภอคลองสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ = Pattern of saving for old-aged living of people in Rural Area, Doi Saket District, Chiang Mai Province.
- วิภาวี เหมพรวิสาร และพุดิกุล อัครชลาพันธ์. (2557). การสร้างความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณให้คนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์.

- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน. (2561). พฤติกรรมการออมของประชาชนฐานราก ผลสำรวจ. Retrieved from <https://www.gsb.or.th/GSB-Research/เศรษฐกิจฐานราก/ผลสำรวจ.aspx>
- ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร. (2560). อาหารริมทาง (Street Food) ในประเทศไทย Retrieved from <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=145>
- สมเกียรติ วรประวัติ. (2560). หลักประกันสุขภาพหนึ่งเดียว เป็นตาข่ายความปลอดภัยทางสังคมได้จริงหรือ. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 26(1 มกราคม – กุมภาพันธ์).
- สำนักงานประกันสังคม. (2533). กฎหมาย ระเบียบ. พระราชกฤษฎีกา. Retrieved from https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/020bf5c07c801d68a96f34b0598d2e04.pdf
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สัมภาษณ์การทำงานของประชากร. ด้านสังคม, สาขาแรงงาน. Retrieved from <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/แรงงาน/การทำงานของประชากร.aspx>
- สุจิตรา สามีคศิริธรรม. (2560). พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหาบเร่แผงลอย: กรณี ศึกษาเขตบางเขน: Stallholders' Economic Behaviors: A Case Study of Bang Khein District. ROMPHRUEK JOURNAL, 35(3), 157-176.
- สุภาพร คล้ายเกตุ. (2550). ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนเกษตรในประเทศไทย. (ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตรธุรกิจ)), University of the Thai Chamber of Commerce, กรุงเทพฯ.
- สุภามาส โกมลสิงห์. (2550). การศึกษาแนวทางการจ่ายเงินประกันสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบ: กลุ่มหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร. (ปริญานพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อนพัทธ์ หนองคู. (2559). การวิเคราะห์รูปแบบการออมสำหรับวัยสูงอายุในประเทศไทยและต่างประเทศ. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ, 5(1 มกราคม - มิถุนายน).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบบันทึกที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึก

รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง
Street Food ในเขตกรุงเทพมหานคร

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

แบบบันทึกชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการออมเงินเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง Street Food ในกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินเพื่อเกษียณอายุ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำปฏิญานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ซึ่งผู้วิจัย ได้จัดทำแบบบันทึกชุดนี้ขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา โดยข้อมูลที่ท่านได้กรุณาตอบและให้ข้อมูลในแบบบันทึก จะถือเป็นความลับและจะไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนผลกระทบต่าง ๆ จะไม่มีผลใด ๆ ต่อท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านและในการนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลในแบบบันทึกชุดนี้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ โดยแบบบันทึกชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ปัจจัยด้านประชากร)	จำนวน 8 ข้อ
ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออม (ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม)	จำนวน 14 ข้อ
ส่วนที่ 3 ทศนคติด้านความรู้เกี่ยวกับการออมเงินเพื่อเกษียณอายุ	จำนวน 9 ข้อ

ณิชาพัณณ์ พิรอนันต์พร

นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบบันทึก

รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุของกลุ่มอาชีพหาบเร่แผงลอยขายอาหารริมทาง
Street Food ในเขตกรุงเทพมหานคร

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องว่างและระบุข้อมูลข้อเท็จจริงลงในช่องว่างที่กำหนดให้
ในแบบบันทึก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ปัจจัยส่วนบุคคล)

- 1) เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 2) อายุ ปี
- 3) สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส
☐ หย่าร้าง ☐ หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต)
- 4) ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของท่าน
☐ ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
☐ ประถมศึกษาปีที่ 6 ☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ☐ปริญญาตรี
☐ มัธยมศึกษาปลาย (ม.6) ☐ ปริญญาโท
☐ อื่น ๆ กรุณาระบุ
- 5) ท่านสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้หรือไม่
☐ ไม่ได้
☐ ได้บ้าง กรุณาระบุภาษาต่างประเทศ
☐ ได้ปานกลาง กรุณาระบุภาษาต่างประเทศ
☐ ได้ กรุณาระบุภาษาต่างประเทศ

- 6) จำนวนสมาชิกในครอบครัว คน
- จำนวนบุตรหลาน คน
- จำนวนคนพิการ คน
- จำนวนผู้สูงอายุ คน
- 7) จำนวนสมาชิกผู้มีงานทำ คน
- 8) จำนวนบุตรที่กำลังศึกษา คน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมและรูปแบบการออม (ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม)

- 1) ท่านเคยทำงานหรือเป็นพนักงานในบริษัทหรือโรงงานมาก่อนหรือไม่
- ☐ เคย ☐ ไม่เคย
- 2) ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร
- ☐ พนักงานบริษัท
- ☐ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ อาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ขับแท็กซี่
- ☐ อาชีพอิสระ เช่น พ่อค้า แม่ค้าขายอาหาร
- ☐ อื่น ๆ กรุณาระบุ.....
- 3) ท่านทำการค้าขายอาหารประเภทใด
- ☐ อาหารตามสั่ง ราคาต่อจาน..... บาท จำนวนจานต่อวัน
- ☐ ก๋วยเตี๋ยว ราคาต่อชาม..... บาท จำนวนชามต่อวัน
- ☐ ส้มตำ ราคาต่อจาน..... บาท จำนวนจานต่อวัน
- ☐ อาหารปิ้งย่าง ราคาต่อชิ้น/ไม้..... บาท จำนวนชิ้น/ไม้ต่อวัน
- ☐ ขนม ราคาต่อชิ้น/ถุง..... บาท จำนวนชิ้น/ถุงต่อวัน
- ☐ เครื่องดื่ม ราคาต่อแก้ว..... บาท จำนวนแก้วต่อวัน
- ☐ ผลไม้ ราคาต่อชิ้น..... บาท จำนวนชิ้นต่อวัน
- ☐ อื่น ๆ ราคา..... บาท จำนวนต่อวัน

4) ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้หลัก (ผู้ตอบแบบบันทึก) บาท/เดือน

รายได้อื่น ๆ (เช่น สมาชิกผู้มีงานทำ) บาท/เดือน

5) ปัจจุบันท่านมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

ค่าเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบค้าขาย บาท/เดือน

ค่าเช่าพื้นที่ค้าขาย บาท/เดือน

ค่าเช่าห้อง/บ้านพักอาศัย บาท/เดือน

ค่าอุปโภคบริโภค บาท/เดือน

ค่าการศึกษาของบุตร บาท/เดือน

ค่าซื้อลอตเตอรี่ บาท/เดือน

ค่าซื้อหวยใต้ดิน บาท/เดือน

ค่าเช่า บาท/เดือน

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ บาท/เดือน

6) ท่านมีหลักประกันทางเศรษฐกิจใดบ้าง

☐ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ☐ บัตรรับรองสิทธิประกันสังคม☐ บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง 30 บาท)☐ บัตรคนพิการ☐ อื่น ๆ กรุณาระบุ7) ท่านมีภาระหนี้สินแบบใดบ้าง กรุณาระบุหมายเลข 1 2 3 ... เรียงตามลำดับ พร้อม
ทั้งระบุจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระค่าหนี้ต่อเดือน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)☐ หนี้เงินกู้ยืมธนาคาร/สถาบันทางการเงิน บาท/เดือน☐ หนี้ผ่อนชำระบ้านที่พักอาศัย บาท/เดือน☐ หนี้ผ่อนชำระยานพาหนะ บาท/เดือน☐ หนี้ชำระสินค้าเงินผ่อน บาท/เดือน

7) ท่านมีภาระหนี้สินแบบใดบ้าง กรุณาระบุหมายเลข 1 2 3 ... เรียงตามลำดับ พร้อม
ทั้งระบุจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระค่าหนี้ต่อเดือน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ หนี้ในระบบ (เงินกู้รายวัน) บาท/เดือน

☐ หนี้อื่น ๆ บาท/เดือน

8) ท่านมีการออมเงินหรือไม่

☐ มี ระบุจำนวนเงินออม บาท/เดือน

☐ ไม่มี

9) ท่านมีการออมเงินเพื่อเกษียณหรือไม่

☐ มี ระบุจำนวนเงินออม บาท/เดือน

☐ ไม่มี

10) ท่านทำการออมเงินในระบบแบบใดบ้าง กรุณาระบุหมายเลข 1 2 3 ... เรียงตามลำดับ
พร้อมทั้งระบุจำนวนเงินออม (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เก็บสะสมในรูปเงินสด บาท/เดือน

☐ บัญชีเงินฝากในสถาบันการเงิน บาท/เดือน

☐ สหกรณ์ออมทรัพย์ บาท/เดือน

☐ กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) บาท/เดือน

☐ กองทุนประกันสังคม มาตรา 40 บาท/เดือน

☐ ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต บาท/เดือน

☐ ซื้อสลากออมสิน สลาก ธกส. บาท/เดือน

☐ ซื้อกองทุนต่าง ๆ บาท/เดือน

☐ ซื้อพันธบัตรรัฐบาล บาท/เดือน

☐ ซื้ออสังหาริมทรัพย์ (บ้าน คอนโด) บาท/เดือน

☐ ซื้อสินทรัพย์ (ทองคำรูปพรรณ ทองคำแท่ง) บาท/เดือน

☐ อื่น ๆ กรุณาระบุ บาท/เดือน

11) ความสม่ำเสมอต่อการเก็บออมเงินของท่าน

- ☐ ไม่มีกำหนด ☐ ทุกเดือน ☐ ทุกปี
☐ ทุก 3 เดือน ☐ ทุก 6 เดือน

12) ท่านมีวัตถุประสงค์ในการออมเงินไว้อย่างไร กรุณาระบุหมายเลข 1 2 3 ... ในช่องของวัตถุประสงค์ของการออม (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เพื่อใช้จ่ายยามเจ็บป่วย
☐ เพื่อเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลาน
☐ เพื่อความมั่นคงและเป็นมรดกให้แก่บุตรหลาน
☐ เพื่อซื้อสินทรัพย์ (บ้าน ที่พักอาศัย รถ ที่ดิน ทองคำรูปพรรณ ทองคำแท่ง)
☐ เพื่อใช้เป็นทุนในการขยายกิจการ
☐ เพื่อสำรองไว้ใช้จ่าย
☐ เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามชรา (เกษียณอายุ)
☐ เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ (กรุณาระบุ)

13) ท่านมีการออมเงินนอกกระบบหรือไม่

- ☐ มี (ถ้ามี สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ เล่นแชร์
☐ ปลอยกู้ (คืดดอกเบี้ย)
☐ ออมแบบอื่น ๆ กรุณาระบุ
☐ ไม่มี

14) ท่านมีสินทรัพย์ที่ถือครองอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ บ้าน ☐ ที่ดิน
☐ รถยนต์ ☐ รถจักรยานยนต์
☐ อื่น ๆ กรุณาระบุ

ส่วนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับการออมเงินและเกษียณอายุ

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยมาก

3.1 ทศนคติเกี่ยวกับการออม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การแบ่งรายได้เป็นเงินออม ก่อนนำไปใช้จ่ายอื่น ๆ ทำให้เรามีเงินเก็บสำรองไว้ใช้จ่ายในอนาคต					
2. การมีภาระรายจ่ายและหนี้สินเยอะเกินกว่ารายได้ในแต่ละเดือน ทำให้เราไม่เหลือเงินไว้สำหรับเก็บออม					
3. การเก็บเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน ถือเป็นการออมไว้ใช้ในยามจำเป็นที่ไม่สามารถคาดเดาจำนวนรายจ่ายล่วงหน้าได้แน่นอน					
4. การสร้างนิสัย “ออมก่อนใช้” จะทำให้เราสามารถออมเงินได้อย่างสม่ำเสมอ					
5. ความมั่นคงหรือหลักประกันการดำเนินชีวิตในอนาคตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีเงินออม					

3.2 ทศนคติด้านเกษียณอายุ

กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องว่างและระบุข้อมูลข้อเท็จจริงลงในช่องว่างที่กำหนดไว้ในแบบบันทึก

- 1) ท่านคิดว่าจะเกษียณอายุหรือไม่ทำงานเมื่ออายุเท่าใด ปี

2) ท่านคิดว่าหลังเกษียณอายุหรือไม่ได้ทำงาน ท่านจะมีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายยามเกษียณหรือไม่

☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ

3) ท่านทราบหรือไม่ว่า ภาครัฐได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ขึ้น โดยให้ประชาชนทั่วไปสามารถเป็นสมาชิก เพื่อเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ

☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

4) ท่านทราบหรือไม่ว่า ท่านสามารถสมัครสมาชิกกองทุนประกันสังคม มาตรา 40 เพื่อรับสิทธิบำนาญได้

☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ :

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวณิชาพันธุ์ ฬีรอนันต์พร
วัน เดือน ปี เกิด	2 มีนาคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอทับปดบุรี
วุฒิการศึกษา	บริหารบัณฑิต (สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจ) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

